

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Onvoltooide overwegingen bij sommige juridische aspecten van het Verdrag tot oprichting van een Europese gemeenschap voor kolen en staal.

In het eerste nummer van deze jaargang publiceerde Mr Josse Mertens een zeer belangwekkend artikel over de Europese kolen- en staalgemeenschap, zoals geregeld door het Verdrag van Parijs van 18 April 1951. In het laatste gedeelte van dat artikel werd ook de vraag opgeworpen in hoeverre de bepalingen van dit Verdrag wel in overeenstemming konden gebracht worden met onze Grondwet.

Over dit zeer omstreden probleem willen wij thans ook enige « onvoltooide overwegingen » publiceren, die wij reeds enkele maanden geleden op papier brachten. Wij verontschuldigen ons deze zeer voorlopige beschouwingen in onafgewerkte vorm aan de openbaarheid prijs te geven. Wellicht kunnen zij echter reeds, zoals zij daar thans liggen, enig nut hebben voor de verdere behandeling van het probleem door meer bevoegden.

EERSTE FRAGMENT.

*Internationaal recht en intern recht.
Theoretisch overzicht.*

A. Het probleem en zijn oplossingen.

Aan het probleem, hoe het internationaal recht en het intern recht zich tot elkander verhouden, zijn, over het algemeen, twee oplossingen : een dualistische, waarin twee afzonderlijke en totaal onafhankelijke rechtsorden tegenover elkaar worden geplaatst, en een monistische, die slechts het bestaan van één rechtsorde erkent. In de monistische oplossing gaan zich verder logisch twee strekkingen aftekenen, de eerste zich uitsprekend voor voorrang van het intern recht op het internationaal recht, de tweede voor voorrang van het internationaal recht op het intern recht. Voorkeur werd meestal aan de dualistische oplossing gegeven en door de Duitse en Italiaanse rechtsleer; het monisme vond briljante verdedigers in de Oostenrijkse school en in de Franse solidaristische school.

1. Het dualisme.

De dualistische leer stelt de volledige en wederzijdse onafhankelijkheid van het internationaal recht

en van het intern recht voorop. Beide zijn totaal verschillend, zowel wat hun grondslag als hun bestemming heeft. Waar het internationaal recht consensueel is, gebaseerd op de norm « *pacta sunt servanda* » en de betrekkingen tussen de Staten regelt, is het intern recht daarentegen gesteund op het gezag en de gehoorzaamheid, beheerst door de Grondwet van het land en het enige dat voor individuele personen bindend kan zijn.

De theoretici der dualistische leer leiden hieruit af dat niet de minste regel uit een dezer beide rechtstelsels als zodanig gelding heeft in het andere. De totstandkoming van de onontbeerlijke coördinatie zal dan moeten worden bewerkt door verwijzigingen van het ene stelsel naar het andere of door « receptie » van regels in de ene dan wel in de andere richting.

2. Voorrang van het intern recht op het internationaal recht.

De theorie volgens welke het internationaal recht aan het intern recht zou zijn ondergeschikt, heeft eminente aanhangers gekend, doch hun aantal neemt meer en meer af. In de jongste tijden heeft zij slechts weinig succes gehad (1).

De auteurs die deze thesis aanhingen beweerden dat de regelen van het internationaal recht voortvloeien uit wilsovereenkomsten tussen Staten, overeenkomsten die, voor elk der deelnemende Staten, slechts de uitoefening zijn, door een zijner organen, van een bevoegdheid, bepaald en geregeld door zijn eigen Grondwet. Het internationaal recht werd bijgevolg, alles goed beschouwd, afgeleid uit « *la législation interne des Etats qu'il lie, législation à laquelle on doit ainsi logiquement le considérer comme subordonné* » (2).

Tegen deze theorie van de voorrang van het intern recht bracht Hans Kelsen herhaald critiek uit :

« *The theory of the primacy of national law is State subjectivism. It makes the State which is the starting point of its construction, the theorist's own State, the sovereign center of the world of law. But this philosophy of law is incapable of comprehending other States as equal to the philosopher's own State, and that means, as legal beings which are sovereign,*

too. The sovereignty of the State-ego is incompatible with the sovereignty of the State-tu. The ultimate consequence of the primacy of national law is State solipsism» (3).

Op de grondgedachte dat de souvereiniteit van een Staat die van alle andere Staten uitsluit is deze auteur meermalen teruggekomen.

Voort is er ook op gewezen geworden dat de leer der suprematie van het intern recht op het internationaal recht er toe leidde te aanvaarden «*que la validité du droit international au regard d'un Etat déterminé est liée à celle des dispositions de sa propre constitution*», wat zou zijn «*contraire à un principe unanimement admis par la pratique internationale: le principe de la continuité de l'Etat, d'après lequel la situation juridique internationale des Etats n'est pas affectée par les bouleversements que peut subir leur organisation politique*» (4).

3. Voorrang van het internationaal recht op het intern recht.

De hedendaagse rechtsleer beschouwt echter meestal de primauteit van het internationaal recht op het intern recht als een logische noodzakelijkheid (5).

Volgens dit stelsel moet in geval van conflict de regel van internationaal recht overwicht krijgen op de regel van het nationaal recht, vermits de eerste voor de Staat bindend is waar de tweede door de Staat is ingevoerd. Aldus wordt aangenomen:

1° dat de normen van het internationaal recht rechtstreeks gelden in het interne juridische stelsel van elke Staat, zonder dat enige verwijzing of formele receptie nodig zou zijn;

2° dat de contradictie tussen een juridische acte uit het interne recht — contract, reglement, wet of zelfs *grondwet* — en een internationale rechtsnorm de nietigheid van de bedoelde acte voor gevolg heeft indien zij na deze norm tot stand komt, ofwel haar stilzwijgende opheffing indien zij reeds van vóór deze norm bestond (6).

Tot de verdediging van deze monistische oplossing, die voorrang toekent aan het internationaal recht, hebben zich ingespannen Pillet, Le Fur, Duguit, Scelle en Verdross.

Louis Cavaré, die daarin een onotbeerlijke voorwaarde zag tot de vooruitgang van de internationale, nog primitieve maatschappij, verklaart: «*il n'y a qu'une solution pouvant rendre possible ce progrès: admettre la supériorité du droit international public. Il faut l'admettre aussi à tout prix si l'on veut éviter l'anarchie internationale, une liberté déréglée des Etats*» (7).

En Georges Scelle schrijft terecht:

«*S'il nous à déjà paru difficile de défendre le concept souveraineté en matière interne, parce qu'il est finalement incompatible avec ceux de règle de Droit et de sujet de Droit, cela devient tout à fait impossible lorsque l'on considère un Etat, ou plutôt un gouvernement dans ses rapports avec les autres. Un Etat ne peut être à la fois compétent pour déterminer sa propre compétence et sujet du Droit international. C'est l'ordre juridique international qui détermine les compétences des gouvernements étatiques et par conséquent c'est à lui seul qu'appartient la Kompetenz-Kompetenz*» (8).

4. Toepassing op de Schuman-Conventie.

De kwestie der verhoudingen tussen het Schuman-dat men wenst het advies te volgen van het schaars verdrag en de Belgische Grondwet kan enkel aanleiding geven tot moeilijkheden in de onderstelling aantal auteurs voor wie het intern recht op het internationaal recht steeds voorrang heeft. In zodanig geval zou-aan de bepalingen van de Conventie, in de onderstelling dat zij met de Grondwet beslist in tegenstrijd zijn, alle rechtsgeldigheid moeten worden ontzegd op het intern plan, hetwelk in die theorie bij uitsluiting in overweging te nemen valt.

Daarentegen ware de kwestie gemakkelijker te regelen in het raam ener dualistische oplossing. Dan zouden er twee afzonderlijke rechtsorden zijn, waarvan de coördinatie in het onderhavig geval zou zijn verzekerd door het feit zelf dat een wilsovereenstemming tussen de Koning en de Kamers zou tot stand komen, overeenkomstig artikel 68 van de Grondwet. Vermits deze organen voor de aangelegenheid met «*treaty making power*» in de betekenis van het intern grondwettelijk recht zijn bekleed, zouden zij meteen de overeenstemming van beide rechtsorden hebben vastgelegd. In onderhavig geval zouden zij het zelfs derwijze hebben gedaan dat de internationale bepalingen, aldus op het intern plan overgenomen, «*de Staat zouden kunnen bezwaren of Belgen persoonlijk binden*». In die preciese bewoordingen drukt zich artikel 68 van de Grondwet uit.

De oplossing is uiterst eenvoudig wanneer men die theorie aanneemt welke steeds groter en groter overwicht gaat nemen, met name die van de suprematie van het internationaal recht op het intern recht. Het is trouwens de enige oplossing die, theoretisch en praktisch volledige voldoening schenkt. Zij heeft niet alleen de rechtsleer voor zich gewonnen, doch ook meer en meer het positief recht.

B. Oplossingen van het positief recht.

Gedurende lange tijd leken de oplossingen van het positief recht de dualistische leer of zelfs die van de voorrang van het intern recht te bevestigen. Zulks is uit te leggen door «*la persistance, jusqu'à une époque récente, de la conception absolutiste de la souveraineté de l'Etat, qui portait chaque Etat à donner à son droit interne le caractère d'un système juridique autonome et fermé*» (9). Het meer recent positief recht ging evenwel verder en verder de weg op naar een veralgemeende erkenning van de voorrang van het internationaal recht.

Die oriëntering krijgt duidelijker en duidelijker vorm in de talrijke materiële en organieke precedenter waarover wij het in het tweede en in het derde fragment zullen hebben.

In de grondwetten van recente datum is de thesison van de voorrang van het internationaal recht dan ten slotte toch uitdrukkelijk erkend geworden. Aldus bepaalt artikel 28 van de Franse Grondwet van 27 October 1946: «*les traités diplomatiques régulièrement ratifiés et publiés ayant une autorité supérieure à celle des lois internes, leurs dispositions ne peuvent être abrogées, modifiées ou suspendues qu'à la suite d'une dénonciation régulière*». Van hun kant bepaalt de Italiaanse grondwet in haar artikel 10 dat de Italiaanse rechtsorde zich voegt naar de regelen van het internationaal recht, welke algemeen worden erkend (10).

TWEEDE FRAGMENT

*Materiële precedenten.**Internationale juridische regimes.**Rechtsstoffen door internationale rechtsnormen beheerst.*

Het internationaal recht bestrijkt sinds lang rechtsstoffen die geregeld zijn door uniforme bepalingen, vastgesteld in gemeen overleg onder Staten die de verbintenis hebben aangegaan zich in hun intern rechtsleven naar die bepalingen te voegen en die aldus perken aan hun eigen soevereiniteit hebben gesteld.

Eenvormige regelen bestaan inzake zeevaart (11), zooals inzake weg- en spoorverkeer (12), verreberichtgeving (13), transitoverkeer (14), maten en gewichten (15).

Evenzo hebben internationale overeenkomsten eenheid gebracht in sommige regelen inzake cognossement, verantwoordelijkheid van de eigenaars van zeeschepen, voorrechten en hypotheeken ter zee en inzake luchtverkeer. Ook hebben internationale overeenkomsten eenvormige wetten tot stand gebracht op de wissel, de orderbriefjes en de chèques (16).

Zelfs op het grondwettelijk stelsel van bepaalde Staten hebben internationale overeenkomsten vat gehad.

In beginsel kiest elke Staat behoudens strijdige conventionele regels vrijelijk zijn grondwettelijk stelsel. Evenwel is die vrijheid beperkt « *par l'obligation qui s'impose à ses gouvernants, quel que soit leur titre d'investiture ou la forme des institutions qu'ils représentent, d'exécuter de bonne foi les obligations internationales qui découlent pour cet Etat soit des Traités, soit de la coutume ou des principes généraux de droit reconnus par les nations civilisées* » (17).

Maar er bestaan — zo zegden wij — gevallen waarin het internationaal recht perken stelt aan de autonomie van de Staten op grondwettelijk gebied.

Vanzelfsprekend is zodanige toestand uitzonderlijk, maar bevestigt hij niettemin de voorrang van het internationaal recht (18); op die wijze is het politiek statuut van sommige onafhankelijke Staten bepaald door een internationaal verdrag of bij verdrag aan internationaal toezicht onderworpen. Dit is geschied voor Vaticaanstad (19), voor de Vrijstad Danzig (20) en voor het vrij gebied van Triëste (21).

Evenzo kan een gedeelte van het grondgebied van een Staat een statuut van autonomie krijgen, aan internationale controle onderworpen, zoals het gebied van Tanger.

Elke Staat regelt vrijelijk de organisatie en de werkwijze van de openbare diensten. Niettemin bestaan er een groot aantal nationale openbare diensten die, omdat zij voor de internationale gemeenschap rechtstreeks of indirect van belang zijn, het voorwerp van allerlei internationale regelingen zijn geweest: men denke hierbij aan het internationaal regime van de zeehavens (22); aan de regimes ingevoerd voor verschillende zeekanalen (23) en internationale stromen (24); men denke ook aan de internationale regeling van de luchtvaart (25). In sommige gevallen is de openbare dienst der landsverdediging zelf onderhevig aan beperkingen bij internationaal verdrag opgelegd (26).

De territoriale uitoefening van het Staatsgezag ten opzichte van de eigen ingezetenen, die in algemene regel met het volkenrecht geen uitstaans heeft, is nochtans in bepaalde gevallen door internationale overeenkomsten gebonden of beperkt. Dit geldt voor

de concordaten en voor de verdragen betreffende minderheden (27). Evenzo is de territoriale uitoefening van het Staatsgezag ten opzichte van vreemdelingen gehouden of beperkt door overeenkomsten betreffende hun opnemings of behandeling.

De internationale betrekkingen aan de Koning der Belgen bij artikelen 66 en 68 der Grondwet toegekend, zijn eveneens het voorwerp van de gebiedende bepalingen van verschillende internationale overeenkomsten; zo ook het recht om oorlog te verklaren waarmede de Koning krachtens artikel 68 is bekleed. Niemand zal zeker beweren dat de Reglementen van Wenen en Aken op de diplomatieke agenten ongrondwettelijk zijn, en evenmin dat de overeenkomsten van Den Haag het zouden zijn, voor zover zij onze militaire soevereiniteit hebben beperkt door België te beletten oorlog te voeren zoals het wil. Verder zullen wij trouwens nog zien dat de toetreding van België tot de Volkenbond en vooral tot de U.N.O. nog andere perken aan die diplomatieke en militaire soevereiniteit heeft gesteld.

In de Senaatszitting van 8 Maart 1951 verheugde de heer Kluyskens zich over het belang van de internationale overeenkomsten voor de ontwikkeling van het recht, « *car c'est au moyen de ces conventions qu'il est possible de créer, en observant des moyens meilleurs, cette unité du droit vers laquelle tous nos efforts doivent tendre. Le principe de la primauté du droit international trouve son application chaque fois que nous ratifions une de ces conventions et c'est grâce à ce principe que pourra s'établir graduellement cette communauté internationale du droit* » (28).

Op te merken valt dat al die overeenkomsten, wat ook hun voorwerp zij, of welke tak van het recht zij ook aanbelangen, evenveel perken betekenen aan de vrijheid die elke Staat voor zich houdt om zelf zijn privaatrecht en zijn publiek recht te bepalen. Zodanige overeenkomsten brengen noodzakelijk met zich, althans wat België betreft, dat zij voor de duur van hun gelding de uitoefening van de wetgevende macht, welke artikel 26 van de Grondwet gezamenlijk aan de Koning en aan de Wetgevende Kamers heeft opgedragen, beperkt. Alleen het feit dat zodanige overeenkomsten bestaan, impliceert de voorrang van het internationaal recht op het intern recht. Heeft het internationaal recht soms bij gebrek aan voldoende sancties een mindere doeltreffendheid (*efficacy*) dan het intern recht, toch heeft het een grotere rechtsgeldigheid (*validity*). De oprichting van internationale lichamen zoals de Europese Gemeenschap voor kolen en staal moet juist die doeltreffendheid verhogen.

DERDE FRAGMENT

*Organieke precedenten**Internationale instellingen***A. Internationale instellingen met administratief karakter.**

Sommige internationale instellingen hebben een eerder administratief karakter en maken de werking mogelijk van openbare diensten die aan de gemeenschappelijke behoeften van meerdere staten beantwoorden (29).

1° de internationale Unies.

2° de internationale openbare instellingen (30).

1. Internationale Unies.

« *Les unions internationales sont des institutions*

juridiques que l'on peut considérer comme les premiers éléments rudimentaires et dispersés d'une organisation de la société des Etats ⁽³¹⁾. Aldus Maxence Bibié in verband met de talloze gespecialiseerde Unies welke de staten onderling in de loop van de XIXe eeuw aan het oprichten gingen en die sindsdien in een zeer ruime mate verder zijn uitgegroeid. Die internationale Unies vormen het type van wat men werkelijk « internationale openbare diensten » noemen kan ⁽³²⁾. Dit zijn instellingen op een verdrag gesteund, die een wel bepaald doel, beantwoordend aan niet-politieke gemeenschappelijke belangen, nastreven ⁽³³⁾. Sommigen zien daarin meer bepaaldelijk « *des organes de liaison ou de coordination entre les administrations nationales des Etats associés, administrations dont chacune assure, dans les limites du territoire de l'Etat dont elle dépend, le service public d'intérêt collectif qui constitue l'objet de l'association* » ⁽³⁴⁾.

In algemene regel werken zodanige Unies door middel van drie voornaamste lichamen :

1° een vergadering, soms conferentie of congres genaamd, samengesteld door de plenaire vergadering van de afgevaardigden der Staten-leden. Volgens L'Huillier oefent dat lichaam uit : « *des attributions quasi-législatives, en ce sens qu'il est compétent pour établir des conventions internationales relatives à l'objet de l'Union, conventions qui deviendront définitives lorsqu'elles auront été ratifiées par les Etats associés* » ⁽³⁵⁾.

2° een vast bestuurslichaam, bestaande ofwel uit een beperkt college door de plenaire vergadering aangewezen ofwel door de regering van een der aangesloten Staten die op deze wijze met een werkelijk internationaal mandaat is belast;

3° een orgaan van voorbereiding en uitvoering, bureau of secretariaat genaamd, dat voor de verbinding tussen de nationale openbare diensten instaat en een centrum voor statistiek en voorlichting vormt ⁽³⁶⁾.

De lichamen voor bestuur, voorbereiding of uitvoering van die unies hebben zelfs vaak een scheidsrechtelijke opdracht of oefenen bepaalde beslissingsbevoegdheden uit inzake opneming van leden of controleverrichtingen.

Onder de voornaamste van die Unies vermelden wij :

1° de Wereldpostunie, door de overeenkomst van Bern van 9 October 1874 opgericht onder de benaming « *Union générale des Postes* », die sindsdien het voorwerp is geweest van de overeenkomsten van Parijs (1 Juni 1878), van Rome (24 Mei 1906), van Stockholm (28 April 1924), van Kairo (20 Maart 1934), van Buenos-Ayres (23 Mei 1935) en van Parijs (1947).

De gezamenlijke deelnemende staten vormen « *un seul territoire postal pour l'échange réciproque de la correspondance* » ⁽³⁷⁾.

De Unie brengt een internationale postdienst tot stand door de medewerking van de postbedienden van de deelnemende staten ⁽³⁸⁾;

2° de Internationale Unie voor Verreberichtgeving die zich ontwikkeld heeft op de grondslagen reeds in 1865 gelegd door de Telegrafische Vereniging die in 1908 de Telegrafische Unie geworden is;

3° de Internationale Unie voor Spoorwegvervoer, opgericht door de overeenkomst van Bern van 14 Oktober 1890;

4° de Internationale Unie voor Maten en Gewichten opgericht door de overeenkomst van Parijs van 20 Mei 1875;

5° de Internationale Unie voor de bescherming van literaire en artistieke eigendom, opgericht door de overeenkomst van Bern van 9 September 1886;

6° de Internationale Unie voor de bescherming van

de nijverheidseigendom, opgericht door de overeenkomst van Parijs van 20 Maart 1893;

7° de Internationale Arbeidsorganisatie, merkwaardige verwezenlijking van het verdrag van Versailles, die een vorm van bijzonder geëvolueerde internationale unie tot stand heeft gebracht. Immers de algemene conferentie van deze organisatie is niet alleen uit diplomaten als vertegenwoordigers van hun regering doch ook uit afgevaardigden van werkgevers- en werknemersorganisaties samengesteld. De nationale afvaardigingen omvatten aldus twee gemachtigden van de regering, één afgevaardigde van de werkgevers en één van de arbeiders.

Wat meer is, elke afgevaardigde stemt individueel. Ten slotte worden de beslissingen van de conferentie niet met eenparigheid genomen, zoals in de internationale Unies naar klassiek model, maar met een meerderheid van de twee derden;

8° de Organisatie van de internationale burgerlijke luchtvaart, die haar oorsprong dankt aan de oprichting van een internationale luchtvaartcommissie door de overeenkomst van Parijs van 13 October 1919. De thans bestaande organisatie werd door de overeenkomst van Chicago van 7 December 1944 tot stand gebracht. Haar vergadering beslist met gewone meerderheid, behalve ten aanzien van de amendementen op de overeenkomst, waarvoor een meerderheid van de twee derden is vereist.

De raad van de organisatie beschikt eveneens over jurisdictionele bevoegdheden, vatbaar voor beroep bij het internationaal gerechtshof of bij een speciaal scheidsgerecht.

2. Internationale Openbare Instellingen.

Tegenover de internationale Unies die zich veeleer als lichamen tot verbinding en coördinatie van de nationale openbaren diensten voordien, hebben sommigen de internationale openbare instellingen gesteld, waar « *l'internationalisation du service public est complète, ce service étant directement assuré par les organes de l'association constituée entre les Etats qu'ils intéressent* » ⁽³⁹⁾.

L'Huillier schrijft hierover : « *Une gestion directe d'un service public par une institution internationale présente en pratique un caractère exceptionnel. Elle ne peut en effet être réalisée que si un ou plusieurs Etats ont renoncé, au profit d'une collectivité internationale, à exercer des activités d'intérêt général relevant normalement de leur compétence territoriale ou si le service qu'il s'agit d'assurer échappe, soit par sa nature, soit par sa localisation géographique, à la compétence territoriale de l'ensemble des Etats qu'elle intéresse* » ⁽⁴⁰⁾.

Type-voorbeelden voor zodanige instellingen zijn de riviercommissies die op verschillende grote Europese waterwegen als Donau, Rijn, Elbe en Oder, hebben gewerkt of nog werken, en die soms uitgebreide reglementaire, uitvoerende en jurisdictionele bevoegdheden ontvingen. Lichamen van die aard zijn dus op die wijze « *investis de pouvoirs qui appartiennent aux Etats riverains et qui sont mis par eux en commun* » ⁽⁴¹⁾.

Redslob, bestempelt de lichamen die aldus zijn opgericht « *pour accomplir des actes de nature internationale au nom de plusieurs Etats, liés par un traité d'association* », als *secondaire formaties* ingevoerd door het « *verenigingsverdrag* », « *œuvre lui-même d'organes primaires, à savoir les organes qui, selon le droit des gens, contractent pour les Etats individuels* » ⁽⁴²⁾. De deken van Straatsburg voegt hieraan

toe: « la fonction la plus caractéristique et la plus considérable pouvant appartenir à un tel organe commune est de créer, entre les Etats partenaires, des obligations nouvelles » (43).

Als voorbeelden geeft hij aan, de Bondsdagen in de Statenbonden, wanneer zij beslissingen nemen volgens het meerderheidsprincipe.

In dit geval gaat het niet meer om gewone contracterende organen, die individueel optreden voor elke Staat, maar om een college waaraan een vroeger verdrag, namelijk de acte van confederatie, beslissingsbevoegdheid heeft gegeven. Zo komt Redslob er toe te spreken van contractuele normen in de tweede graad (44).

Waar dezelfde auteur het wezen van zodanig « *organisme régulateur international* » ontleedt, laat hij zich uit als volgt: « *Les Etats participants lui transmettent (le cas échéant, les pouvoirs publics qui lui sont indispensables pour accomplir sa mission. Cet organisme détient de la sorte des pouvoirs en faisceau. Il n'a pas de pouvoirs qui lui soient propres, c'est-à-dire qui aient leur origine en lui-même. Il exerce des pouvoirs d'autrui, mais en les rassemblant. Ces pouvoirs sont d'habitude administratifs, ils sont quelquefois législatifs ou juridictionnels* » (45).

Onder de internationale openbare instellingen verdienen ook vermelding het Internationaal Monetair Fonds en de Internationale Bank.

Het Fonds heeft als taak in te staan voor de stabiliteit van het ruilverkeer, onder de deelnemende Staten. Het bezorgt hun, tegen een in nationale munt betaalbare prijs, deviezen die zij voor hun internationale regelingen nodig hebben. Het beschikt over een dotatie in deviezen welke de deelnemende staten volgens quota te Bretton Woods vastgesteld en om de vijf jaar herzien, ter beschikking van het fonds stellen.

De Internationale Bank voor wederopbouw en economische ontwikkeling van de Verenigde Naties heeft tot doel aan de aandeelhebbende Staten kredieten te verlenen en hun waarborg te verbinden aan de leningen welke deze Staten aangaan.

Het kapitaal wordt door hen bezorgd, op nagenoeg dezelfde wijze als is aangenomen voor de samenstelling van de dotatie van het Muntfonds. De Bank is eveneens gemachtigd tot het uitgeven van obligaties op de markt der aandeelhoudende Staten.

In elk van deze instellingen worden de beslissingen in principe met meerderheid van stemmen genomen, soms is meerderheid van twee-derden vereist. Eenparigheid is nodig voor de wijziging van sommige essentiële bepalingen van de overeenkomsten. (46)

B. Internationale instellingen met rechtsprekend karakter.

Tenslotte bestaan er internationale instellingen met rechtsprekend karakter; daarvan is het Internationale Gerechtshof wel het meest representatieve voorbeeld.

Tot op zeer recente datum, konden internationale geschillen niet voor een internationaal gerecht worden gebracht dan met bijzondere toestemming van de betrokken Staten. De jongste evolutie is een algemene toestemming in de plaats van de bijzondere toestemming gaan stellen (47).

In diezelfde gedachtegang kan een evolutie worden waargenomen van het stelsel der toevallige arbitrage naar dit ener permanente rechtsmacht.

Elk lid van de Verenigde Naties verbond zich « in iedere zaak, waarbij het partij is, zich te gedragen naar de beslissingen van het Internationaal Gerechtshof » (artikel 94, § 1, van het Handvest). Eventueel

kan de Veiligheidsraad aanbevelingen doen of de maatregelen nemen nodig om het vormis te doen uitvoeren.

Totnogtoe bleef de bevoegdheid van de internationale gerechten in het algemeen beperkt tot de geschillen tussen Staten (48).

In sommige bijzondere gevallen werd rechtsmacht verleend ten opzichte van particulieren: aldus aan de organen van gespecialiseerde instellingen zoals de Europese Donaucommissie (49).

C. Internationale instellingen met politiek karakter.

Hoewel de jongste in datum, zijn de internationale instellingen met werkelijk politiek karakter niet de minst belangrijke.

De Volkenbond en de Organisatie van de Verenigde Naties hebben op ongemeen sterke wijze hun stempel gedrukt op de rechtstoestand van de deeluitmakende Staten, inzonderheid op militair en diplomatiek gebied, waar de mythus van de nationale souvereiniteit juist het weligst bloeit.

Ten aanzien van het Belgische recht hadden het Volkenbondspact en het Handvest van de Verenigde Naties tot op zekere hoogte grondwettelijke moeilijkheden kunnen doen rijzen, vooral gelet op artikel 68 van de Grondwet.

Heeft Koning Albert de Grondwet geschonden door het Volkenbondspact te onderschrijven? Hebben de Kamers de Grondwet geschonden door het pact goed te keuren?

Heeft de Regent van het Koninkrijk de Grondwet geschonden toen hij het Handvest van de Verenigde Naties onderschreef? En hebben de Kamers de Grondwet geschonden toen zij dat handvest goedkeurden?

Zouden onze wetten van 15 September 1919 en van 14 December 1945 dan strijdig zijn met de Grondwet?

Niemand heeft wel ooit zo iets ernstig durven beweren. Wellicht heeft niemand ooit enige twijfel daaromtrent gehad.

1. Bepalingen in verband met de diplomatieke en militaire gezagsrechten.

Beide verdragen zijn nochtans de diplomatieke en militaire macht welke de Koning der Belgen krachtens artikel 68 van de Grondwet bezit in toenemende mate gaan beperken en binden.

a) In het Pact van de Volkenbond.

Aldus bepaalde het Pact van 1919 in artikel 12 dat de Leden van de Volkenbond elk geschil waardoor de vrede zou kunnen worden verbroken zouden onderwerpen hetzij aan een arbitrageprocedure, hetzij aan een gerechtelijke uitspraak, hetzij aan het onderzoek van de Raad.

In hetzelfde artikel was verder vastgelegd dat de Leden ook overeenkwamen in geen geval tot de oorlog over te gaan vóór dat een termijn van drie maanden na de scheidsrechterlijke af gerechtelijke uitspraak of na het verslag van de Raad is verstreken.

In de artikelen 13, § 4, en 15, § 6, verbonden de Leden van de Volkenbond zich niet in oorlog te treden met enig Lid dat de internationale rechtsprekende beslissingen naleeft of zich onderwerpt aan de met eenparigheid van stemmen aangenomen conclusies van de Raad.

Hetzelfde Pact bepaalde in artikel 10: « De Leden van de Bond gaan de verbintenis aan de territoriale

ongeschondenheid en de bestaande politieke onafhankelijkheid van alle Leden van de Bond te eerbiedigen en de handhaven tegen alle buitenlandse aanvallen...». Die verplichting wordt in artikel 16 nog nader toegelicht onder volgende bewoordingen:

« § 1. Indien een der Leden van de Bond tot de oorlog overgaat in strijd met de verbintenissen aangegaan in de artikelen 12, 13 of 15, wordt hetzelfde ipso facto aangezien als hebbende een oorlogsdad begaan ten aanzien van alle overige Leden van de Bond. Deze verbinden zich alle handels- of financiële betrekkingen met het overtredend Lid onmiddellijk af te breken; alle betrekkingen tussen hun onderhorigen en die van de verdragbrekende Staat te verbieden en alle financieel, handels- of persoonlijk verkeer te doen ophouden tussen de onderhorigen van die Staat en die van elke andere Staat, hij weze al of niet van de Bond.

§ 2. In dit geval is het de plicht van de Raad aan de verschillende belanghebbende regeringen de effectieven van land- of luchtmachtkrachten aan te bevelen waardoor de Leden van de Bond onderscheidenlijk zullen bijdragen tot de gewapende strijdkrachten, bestemd om de verbintenissen van de Bond te doen eerbiedigen.

§ 3. Bovendien komen de Leden van de Bond overeen elkander wederzijdse steun te verlenen voor het toepassen der economische en financiële maatregelen welke krachtens dit artikel moeten genomen worden om de verliezen en de bezwaren welke daaruit zullen voortvloeien tot een minimum te beperken. Zij zullen elkander ook wederzijds steunen om aan alle bijzondere maatregelen te weerstaan welke door de verdragbrekende Staat tegen hen genomen worden. Zij zullen de nodige schikkingen nemen om de doortocht over hun grondgebied te vergemakkelijken voor de legers van elk Lid van de Bond dat deel neemt aan een gemeenschappelijke handeling ten einde de verbintenissen van de Bond te doen eerbiedigen.

§ 4. Elk lid dat zich schuldig heeft gemaakt aan schending van een der uit het Pact voortvloeiende verbintenissen, kan uit de Bond worden gesloten. Deze uitsluiting wordt uitgesproken door stemming van alle andere, in de Raad vertegenwoordigde leden van de Bond.

In verband met het Pact van de Volkenbond weze bovendien nog vermeld dat het een procedure tot beperking van de bewapening (artikel 8 van het Pact) behelst.

b) In het Handvest van de Verenigde Naties.

Het principe van een vreedzame beslechting der internationale geschillen wordt eveneens vooropgezet in het Handvest van de U.N.O. (artikel 2, § 3). De U.N.O.-Leden gingen ook de verbintenis aan zich te onthouden van bedreigingen met of gebruik van geweld (artikel 2, § 4), aan de Verenigde Naties «volle bijstand te verlenen bij elk optreden waartoe de organisatie overeenkomstig dit Handvest overgaat «en zich te onthouden» van het verlenen van bijstand aan enige staat, waartegen de organisaties een preventieve of dwangactie onderneemt» (artikel 2, § 5).

De Hoofdstukken VI en VII van het Handvest geven onderscheidenlijk een uiteenzetting van de modaliteiten der vreedzame beslechting van de geschillen

en van de te nemen maatregelen in geval van bedreigingen van de vrede, van inbreuk op de vrede en van aanvalsdaden.

Luidens artikel 33, § 1, van het Handvest, «zullen de partijen bij een geschil, waarvan het voortduren waarschijnlijk de handhaving van internationale vrede en veiligheid in gevaar zal brengen, allereerst streven naar een oplossing door onderhandeling, onderzoek, bemiddeling, verzoening, arbitrage, gerechtelijke beslissing, het inroepen van regionale organen of regelingen of andere vreedzame middelen naar haar eigen keuze». De Veiligheidsraad kan niet alleen een beroep doen op de partijen om haar geschil langs zodanige weg te beslechten (artikel 33, § 2), doch ook ieder geschil of iedere toestand die de handhaving van internationale vrede en veiligheid in gevaar kan brengen, onderzoeken (artikel 34) en de passende procedures of methodes voor regeling er van aanbevelen (artikel 36, § 1). Mochten de partijen bij een geschil er niet in slagen het te beslechten met de in artikel 35 aangeduide middelen, dan moeten zij het aan de Veiligheidsraad onderwerpen. (artikel 36, § 1).

De Veiligheidsraad heeft eveneens tot taak het bestaan van een bedreiging van de vrede, van een inbreuk op de vrede of een aanvalsdad vast te stellen (artikel 39 van het Handvest). In zodanig geval, kan hij:

1° aanbevelingen doen;

2° «beslissen welke maatregelen die het gebruik van wapengeweld niet behelzen, genomen moeten worden om zijn beslissingen te doen uitvoeren» en «beroep doen op de Leden van de Verenigde Naties om zodanige maatregelen toe te passen». Deze kunnen omvatten het algehele of gedeeltelijke afbreken van de economische en diplomatieke betrekkingen, van de verkeersmiddelen van alle aard (artikel 41 van het Handvest);

3° mocht hij oordelen dat die maatregelen ondoeltreffend zijn dan kan de Veiligheidsraad «met lucht-, zee- of landstrijdkrachten elke handeling ondernemen, die hij noodzakelijk zal achten om de internationale vrede en veiligheid te handhaven of te herstellen» (artikel 42 van het Handvest).

Artikel 43 van het Handvest legt aan de leden van de U.N.O. de verplichting op ter beschikking van de Veiligheidsraad te stellen, op diens uitnodiging en overeenkomstig een bijzondere overeenkomst of bijzondere overeenkomsten: gewapende strijdkrachten, bijstand en faciliteiten (met inbegrip van het recht van doortocht) welke noodzakelijk zijn voor het handhaven van internationale vrede en veiligheid.

Artikel 45 van het Handvest bevat voor de leden van de U.N.O. de verbintenis om nationale luchtmachtcontingenten voor de gecombineerde uitvoering van een gezamenlijke internationale dwangactie onmiddellijk beschikbaar te houden, van welke contingenten sterkte en graad van geoeffendheid door de Veiligheidsraad worden vastgesteld binnen de grenzen die zijn neergelegd in de bijzondere overeenkomsten of in de bijzondere overeenkomsten bedoeld in artikel 43.

Volgens artikel 46 «worden de plannen voor het aanwenden van wapengeweld door de Veiligheidsraad met de bijstand van het Stafcomité gemaakt» (Dit Comité bestaat uit de chefs van de Staven der permanente Leden van de Veiligheidsraad).

Krachtens artikel 48, is het de taak van de Veiligheidsraad te bepalen of de maatregelen nodig ter uitvoering van zijn beslissingen door alle Leden dan wel door sommige onder hen zullen worden getroffen.

Artikel 49 tenslotte bepaalt dat de Leden van de Verenigde Naties zich verenigen om, bij het uitvoeren van de maatregelen waartoe de Veiligheidsraad heeft besloten elkander onderlinge bijstand te verlenen (50).

2. Internationale mandaten, internationale voogdij en niet-autonome gebieden.

Het systeem der internationale mandaten van de Volkenbond en het internationaal «*trusteeship*» der Verenigde Naties vormen van hun kant eveneens een precedent van gans bijzonder belang.

a) In het Pakt van de Volkenbond:

Volgens artikel 22 van het Pakt van de Volkenbond was stellig uitgemaakt dat de ontwikkelde naties «die aanvaardden de voogdij op zich te nemen van de landen welke ingevolge de oorlog opgehouden hebben onder de soevereiniteit te staan van de Staten die ze voorheen beheerd hebben, en die bewoond zijn door volkeren nog niet in staat zich zelf te besturen in de bijzonder moeilijke toestanden van de moderne wereld «die voogdij zouden uitoefenen» in hoedanigheid van lasthebbers en in naam van de Bond, onder de verplichting elk jaar aan de Raad verslag uit te brengen over de grondgebieden die aan hun zorgen werden toevertrouwd.

b) In het Handvest van de Verenigde Naties.

Het Handvest van de Verenigde Naties in zijn artikel 77, § 1, bepaalde het *trusteeship* mede van toepassing op de «gebieden die als gevolg van de tweede wereldoorlog van vijandelijke Staten zullen worden losgemaakt» en op de «gebieden die door de Staten welke voor hun beheer verantwoordelijk zijn, vrijwillig onder dit stelsel worden geplaatst». Het lot van die gebieden is duidelijker geregeld dan ten tijde van de Volkenbond. Tot voogdijhebbende overheid kunnen een of meer Staten of wel de Organisatie zelf worden aangesteld.

De Algemene Vergadering en de Voogdijraad bezitten ruime macht van onderzoek, het in overweging nemen van rapporten, in ontvangst nemen van petities, periodieke bezoeken (artikel 7 van het Handvest). Het behorend gezag van een gebied stuurt jaarlijks bij de Algemene Vergadering een rapport in, opgemaakt aan de hand van een door de Voogdijraad ontworpen vragenlijst (artikel 88 van het Handvest).

Zelfs buiten het internationaal voogdijstelsel hebben de zogenaamde koloniale mogendheden verplichtingen moeten aangaan betrekkelijk «de gebieden waarvan de bevolking zich nog niet volledig zelf bestuurt» (artikel 73 en 74 van het Handvest). Zij zijn onder meer gehouden «regelmatig aan de secretaris-generaal, ter voorlichting, met inachtneming van zodanige beperkingen als de veiligheid en de grondwettelijke overwegingen zullen vereisen, statistische en andere gegevens van technische aard over te leggen betrekkelijk economische, sociale en opvoedkundige toestanden in de gebieden waarvoor zij onderscheidenlijk verantwoordelijk zijn», benevens die vallende onder toepassing van het voogdijstelsel (artikel 73, e).

* * *

Aldus hebben de Volkenbond en de Organisatie van

de Verenigde Naties in steeds toenemende mate de gezamenlijke diplomatieke en militaire activiteit van hun Leden en een groot gedeelte van hun koloniale activiteit in gemeenschap gebracht.

In de Volkenbond was, in principe, algemeenheid van stemmen vereist voor de beslissingen van de Vergadering en van de Raad (artikel 5, § 1, van het Pakt). Daarentegen is in de U.N.O. een meerderheid van twee derden voldoende voor de gewichtige kwesties, voor de andere volstaat de eenvoudige meerderheid (artikel 18, §§ 2 en 3 van het Handvest). Dit verschil toont duidelijk aan hoe de theorie van de Staatssouvereiniteit steeds meer en meer houvast verliest. In nauwe aansluiting aan artikel 2, § 2 van het Handvest der U.N.O., hetwelk van de Leden der Organisatie eist dat zij de verplichtingen, door hen overeenkomstig het Handvest aanvaard, te goeder trouw zouden nakomen, impliceert de substitutie van de meerderheid aan de unanimité, op zeer klare wijze dat de Staten nu, door de beslissingen van de meerderheid, en dit zelfs tegen hun goedvinden zullen worden gebonden.

D. Internationale ambtenaren.

De evolutie van het internationaal recht leidde niet alleen tot oprichting van internationale instellingen; ook internationale ambtenaren werden aangesteld. Aldus mogen de Secretaris-Generaal en het personeel van de U.N.O. geen instructies van enige regering of van enige andere autoriteit buiten de organisatie vragen of ontvangen. Zij moeten zich onthouden van enig optreden dat nadelige invloed zou kunnen hebben op hun positie van internationale ambtenaren, uitsluitend verantwoordelijk tegenover de Organisatie (artikel 100, § 1, van het Handvest). De leden van de U.N.O. verbonden zich het uitsluitend internationale karakter van de verantwoordelijkheden van de Secretaris-Generaal en het personeel te eerbiedigen en niet te pogen op hen invloed uit te oefenen bij het vervullen van hun taak (artikel 100, § 2 van het Handvest).

BIJLAGE BIJ HET DERDE FRAGMENT

Douane-overeenkomsten.

Luidens de Belgische-Luxemburgse douaneovereenkomst van 15 Juli 1921, zullen de grondgebieden van beide verdragsluitende Staten beschouwd worden als slechts één enkel grondgebied uitmakend inzake douane en gemeenschappelijke accijnzen en de tolgrens tussen beide landen zal worden afgeschaft (51).

De ganse economie van deze overeenkomst behelsde reeds talrijke beperkingen van de activiteit van de Belgische wetgever op het gebied van douane en accijnzen.

Dit systeem is evenwel ruimer uitgegroeid in de Beneluxovereenkomst van 5 September 1944, toegelicht door het protocol van 14 Maart 1947; krachtens die overeenkomst is met name een commissie voor douanegeschillen ingesteld, rechtsprekend orgaan dat zich bindend uitspreekt over bezwaarschriften in verband met gewezen beslissingen. Voorts hebben de gemene organen slechts consultatieve of technische bevoegdheden met uitsluiting van alle beslissingsmacht.

Nochtans hebben de douaneunies waarvan België deel uitmaakt, tot op heden niet het ruime karakter van het *Zollverein* door de Duitse staten in 1867 gesloten, waarbij beslissende organen boven de Lid-

staten werden geplaatst. Op die wijze werd trouwens de eerste stap gezet op de weg naar de snel volgende Duitse eenheid.

VIERDE FRAGMENT

Elementen voor een besluit.

Het begrip van het internationaal recht zelf is onverenigbaar met de idee der Staatssouvereiniteit⁽⁵²⁾ zoals deze al te vaak in haar absolute betekenis worde opgevat. De enige soevereiniteit die de Staat kan bezitten is betrekkelijk en alleen geldig in de eigen sfeer van de Staat, maar zij is ondergeschikt aan de hogere wetten van de Statengemeenschap in het algemeen of van de gemeenschappen welke verschillende Staten onderling kunnen vormen.

In het leentijdperk was de soevereiniteit een louter betrekkelijk begrip, om geleidelijk aan meer en meer absoluut te worden, sinds de koningen van het Ancien Régime zich hoe langer hoe onafhankelijker tegenover Keizer en Paus gingen verhouden en voor zichzelf de *plena ac rotunda potestas* gingen opeisen welke die twee grote leiders van de Christenheid onderscheidenlijk op wereldlijk en geestelijk gebied bezaten. Zij hebben de soevereiniteit gemaakt tot « *cette puissance affranchie de toute notion de droit* » waarover Carré de Malberg⁽⁵³⁾ het heeft en die James Bryce bestempelde als « *that dusty desert of abstractions through which successive generations of political philosophers have thought it necessary to lead their disciples* »⁽⁵⁴⁾.

Men is meer en meer moeten terugkeren tot een redelijker en juister opvatting van het begrip der soevereiniteit, tot een opvatting die reeds bestond in de tijd van het feudalisme, nl. deze der autonomie van elke politieke gemeenschap in haar eigen sfeer⁽⁵⁵⁾.

Het Volkenbondspact van 1919 en het Handvest van de Verenigde Naties van 1945 hebben op doeltreffende wijze tot die heilzame evolutie bijgedragen, ofschoon instellingen als het vetorecht tot op zekere hoogte de soevereiniteit in de absolute zin hebben in stand gehouden, doch alleen ten behoeve van de vijf grote mogendheden. De jongste evolutie in verband met de gebeurtenissen in Korea en de initiatieven welke de Vergadering heeft kunnen nemen om aan het vastlopen van de Veiligheidsraad te verhelpen hebben de effectieve uitwerking van dat vetorecht kunnen verminderen.

Evenals de soevereiniteit van de Staat moet ook de suprematie van de grondwet van de Staat betrekkelijk zijn. Binnen het raam van het interne recht bestaat die suprematie onbetwistbaar; in het kader van het internationaal recht bestaat zij niet.

In feite zou het gehele positieve internationale recht ineenstorten zo men het naar de maatstaf van één nationale grondwet wilde beoordelen. Ieder verdrag impliceert uiteraard een beperking van de actievrijheid van het nationaal gezag; zoniet ware het een vodge papier. Te allen tijde hebben verdragen rechtsnormen ingevoerd met betrekking tot allerlei voorwerpen en sinds lang hebben verdragen internationale lichamen in het leven geroepen.

De Grondwet van een Staat is er niet om het internationaal recht tot grondslag te strekken, maar alleen om als grondregel van het interne leven van de Staat te dienen. Alleen binnen de Staat geldt zij als *opporste wet*. Haar betrekkingen met het internationaal recht moeten zich in beginsel er bij bepalen, bevoegde Staatslichamen aan te wijzen om de Staat naar buiten te vertegenwoordigen, namelijk tegenover

buitenlandse Staten en internationale instellingen. Bij het vaststellen van de geldigheid van een internationale overeenkomst kan de Grondwet alleen de vraag beantwoorden of de Staat wel op geldige wijze vertegenwoordigd was. Uit een oogpunt van intern grondwettelijk recht schijnt alleen deze ene vraag te kunnen rijzen. Aldus zou België, volgens artikel 68 van de Grondwet in een handelsverdrag niet kunnen betrokken worden dan door de Koning en door de goedkeuring der Kamers. Wat de inhoud betreft, kan zodanig handelsverdrag allerlei economische en zelfs fiscale bepalingen behelzen zonder dat de Grondwet hiermee iets te maken heeft.

Onze Grondwet is een tamelijk oude, die slechts zeldzame regelen met betrekking tot het internationaal recht bevat. Over zodanige grondwet heeft een hedendaagse Italiaanse auteur geschreven: « *dans la majeure partie de ces constitutions, on ne trouve guère que quelques dispositions concernant la détermination des organes compétents pour former et déclarer la volonté de l'Etat tendant à constituer les principaux actes juridiques que cet Etat accomplit en tant que sujet du droit international* »⁽⁵⁶⁾.

Ofschoon onze Grondwet, hierin afwijkend van jongere grondwetten als de Franse van 1946 en de Italiaanse van 1948, in haar artikelen noch expliciet noch impliciet de voorrang van het internationaal recht op het intern recht erkent, betekent dat stilzwijgen hoegenaamd niet dat zij die voorrang uitsluit.

Zelfs kan men vaststellen dat het Nationaal Congres zich enigszins bewust was van de voorrang van het internationaal recht toen het bij het afkondigen van België's onafhankelijkheid bij decreet van 18 November 1830 uitdrukkelijk voorbehoud maakte voor « *les relations du Luxembourg avec la Confédération germanique* », een karakteristieke breuk met de theorie van de nationale soevereiniteit, die toen nochtans volop in zwang was.

Dat decreet heeft men als de basis van de Grondwet en als heiliger nog dan de grondwet kunnen beschouwen. Men heeft er zelfs de rechtvaardiging in gezocht voor sommige buitengrondwettelijke praktijken waartoe men in de loop van de twee wereldoorlogen zijn toevlucht heeft moeten nemen.

Kan men ook dezemaal zich op dat decreet niet beroepen om er enerzijds de impliciete bekentenis van een zekere voorrang van het internationaal recht in te vinden en anderzijds om de essentiële wet van de staat zelfs hoger te stellen dan de Grondwet: de wet van de onafhankelijkheid, die moet gevrijwaard worden, niet zozeer door een angstvallige en enge opvatting van de nationale soevereiniteit, maar door een nauwe samenwerking met de overige westelijke Staten die hun gemeenschappelijke onafhankelijkheid door een gemeenschappelijk optreden op economisch en op militair gebied wensen te beveiligen.

Door zo gemeenschappelijk op te treden zullen die Staten ongetwijfeld hun grondwet niet hebben geschonden. Zij zullen integendeel met het oog op het openbaar heil de nodige maatregelen hebben genomen om hun onderscheidene grondwetten te kunnen beveiligen door hem onderscheidene naties in stand te houden, zoals ook Lincoln dat deed in zijn tijd.

Ofschoon in het verdrag van 18 April 1951 wetgevende, administratieve en jurisdictionele machten zijn verleend aan internationale lichamen die niet zijn de organen van de nationale wetgevende macht, van de nationale uitvoerende macht, van de nationale rechterlijke macht, is hierdoor generlei ongrondwettelijke machtsdelegatie geschied.

Dat alles speelt zich af op een niveau dat boven

onze Grondwet staat. Dat alles zal er toe bijdragen haar intern gezag nog beter te verzekeren. Maar met dat alles komt ook geleidelijk aan die Europese rechtsgemeenschap tot stand, die een onmisbare schakel vormt tussen de verschillende nationale rechtsgemeenschappen van het Avondland en de Algemene internationale rechtsgemeenschap.

JAN DE MEYER.

- (1) J. L'HUILLIER, *Eléments de droit international public*, n° 17, blz. 11, Parijs, 1950.
- (2) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, loc. cit.
- (3) H. KELSEN, *General Theory of law and State*, blz. 386-387, Cambridge (Mass.), 1949. — Id., *Allgemeine Staatslehre*, § 22, blz. 119, Berlijn, 1925. — Id., *Reine Rechtslehre*, blz. 134.
- (4) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, loc. cit.
- (5) Ibid., *op. cit.*, n° 18, p. 11.
- (6) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, loc. cit.
- (7) L. CAVARE, *Le Droit international public positif*, blz. 142, Parijs 1951.
- (8) G. SCHELLE, *Le droit public et la théorie de l'Etat in Introduction à l'Étude du Droit*, dl. I, Parijs, 1951, blz. 102.
- (9) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, n° 21, blz. 14.
- (10) Nochtans weze opgemerkt dat de Italiaanse rechtsleer, die zeer doordrongen is van de dualistische opvatting, er toe strekt dit artikel niet te interpreteren als de erkenning van de ondergeschiktheid van de interne rechtsorde aan het internationaal recht, doch veeleer als een systeem tot automatische aanpassing van de Italiaanse rechtsorde aan het algemeen internationaal recht (cfr. *Atti dell' Assemblea Costituente*, V, 11, blz. 2499). Deze interpretatie neemt echter niet weg dat de tekst op zichzelf voldoende duidelijk is en de toenemende suprematie van het internationaal recht op het nationale laat blijken.
- (11) Zie overeenkomsten door REDSLOB aangehaald, *Traité de droit des gens*, Parijs 1950, blz. 382.
- (12) Zie overeenkomsten door dezelfde aangehaald, *op. cit.*, blz. 383-384.
- (13) Zie overeenkomsten door dezelfde aangehaald, *op. cit.*, blz. 384-385.
- (14) Zie overeenkomsten door dezelfde aangehaald, *op. cit.*, blz. 386.
- (15) Ibid., loc. cit.
- (16) Ibid., loc. cit.
- (17) L'HUILLIER, *op. cit.* n° 450, blz. 262.
- (18) L'HUILLIER, *op. cit.* n° 461, blz. 268.
- (19) Verdrag van Lateranen van 11 Februari 1929.
- (20) Artt. 102 tot 108 van het Verdrag van Versailles van 29 Juni 1919.
- (21) Artt. 21 en 22 van het Verdrag van Parijs van 10 Februari 1947.
- (22) Zie hun statuut, gevoegd bij de overeenkomst van Genève van 9 December 1932.
- (23) Zo het Panamakanaal, het Suezkanaal en het kanaal van Kiel. Zie ref. bij L'HUILLIER, *op. cit.*, n° 467, blz. 271.
- (24) Aldus bestaat er voor verschillende van die stromen een internationale commissie die geheel of gedeeltelijk in de bevoegdheden van de oeverstaten treedt: Donaucommissie.

- (25) Overeenkomst van Parijs van 13-10-1919, en overeenkomst van Chicago van 7-12-1944.
- (26) Men denke hierbij aan de clausules van demilitarisatie en ontwapening die de overwonnenen doorgaans in de vredesverdragen worden opgelegd, of aan het verdrag van Washington van 6-2-1922 betreffende de beperking van de bewapening ter zee.
- (27) Cfr. J. L'HUILLIER, *op. cit.*, n° 475-481, blz. 276-279.
- (28) Parl. Handeling, Senaat, 1950-51, blz. 1009.
- (29) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, n° 256, blz. 147.
- (30) Ibid., loc. cit.
- (31) M. BIBIE, *La communauté internationale*, Parijs, 1949, blz. 34.
- (32) L. CAVARE, *Le droit international public positif*, dl 1, Parijs 1951, blz. 480-481.
- (33) M. BIBIE, *op. cit.*, blz. 36.
- (34) L'HUILLIER, *op. cit.* n° 256, blz. 148.
- (35) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, n° 258, blz. 149.
- (36) Cfr. M. BIBIE, *op. cit.*, blz. 37-39.
- (37) Artikel 1 van de overeenkomst van Parijs, 1 Juni 1878. Men denke hierbij aan de « gemeenschappelijke markt » van het plan Schuman.
- (38) Wijzen wij ook op het bestaan van een Postunie-overeenkomst voor Amerika en Spanje (10 November 1931) en van een akkoord tot oprichting van de Afrikaanse Unie voor het Postwezen (31 October 1935).
- (39) J. L'HUILLIER, *op. cit.*, n° 256, blz. 148.
- (40) Ibid., n° 265, blz. 159.
- (41) REDSLOB, *Traité de Droit de gens*, Parijs 1950, blz. 382.
- (42) Ibid., blz. 211.
- (43) Ibid., loc. cit.
- (44) Ibid., loc. cit.
- (45) Ibid., blz. 380.
- (46) Zie slotakte der Finantiële en Monetaire conferentie van de Verenigde Naties, gehouden te Bretton Woods van 1 tot 22 Juli 1944. De statuten van het Fonds en van de Bank zijn goedgekeurd bij de Belgische wet van 26 December 1945.
- (47) Zie artikel 36, § 2, van het Statuut van het Internationaal gerechtshof.
- (48) Zie namelijk artikel 34, § 1 van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof.
- (49) Zie hiervoren, Derde Fragment, A.
- (50) Op te merken is dat artikel 50 bepaalt dat de Staat, onverschillig of hij al dan niet lid is van de U.N.O., die zich geplaatst ziet tegenover bijzondere economische moeilijkheden, welk uit de tenuitvoerlegging van zodanige maatregelen voortvloeien, het recht heeft de Veiligheidsraad te raadplegen (sic) met het oog op een oplossing van die moeilijkheden.
- (51) Artikel 2 van de overeenkomst.
- (52) Cfr. KRABBE, *De moderne Staatsidee*, hfdst. X, 's Gravenhage, 1915.
- (53) CARRE DE MALBERG, *Contribution à la théorie générale de l'Etat*, dl I, Parijs 19290, blz. 223.
- (54) J. BRYCE, *The nature of sovereignty. Studies in history and jurisprudence*, Oxford 1901, blz. 504.
- (55) Zie in verband hiermee E. JASPAR, *Staatssoevereiniteit. Haar inhoud en ontwikkeling*, in *Annalen voor Rechtsgeleerdheid en Staatswetenschappen*, dl X, nr. 42, blz. 387.
- (56) TOMASO PERASSI, *L'Etat dans la communauté internationale*, in *La Constitution italienne de 1948, Recueil d'Études sous la direction de Emilio Crosa*, blz. 223-224. Parijs 1950.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 27 September 1951

Voorzitter : M. Bail

Raadsheer-Verslaggever : M. Demoulin

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt

Sociale wetgeving — Rijksmaatschappelijke zekerheid. — Rechter niet bevoegd om het bedrag van bijdrageverhogingen en verwijlsinteressen te verminderen.

Slechts aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid komt de bevoegdheid toe om in geval van behoorlijk bewezen overmacht, van de betaling der bijdrageverhogingen en verwijlsinteressen afstand te doen. De rechter vermag niet zodanige afstand op te leggen of het uit dien hoofde verschuldigde bedrag te verminderen. Zulks blijkt duidelijk uit

het laatste lid van de eerste paragraaf van art. 9 van het Regentsbesluit van 16 Januari 1945, zoals dit gewijzigd is bij Regentsbesluit van 7 September 1946.

R.M.Z. t./ Baar.

Gelet op het bestreden vonnis, de 24 Mei 1949 gegeven door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, recht sprekend in hoger beroep;

Over het enig middel, schending van de artikelen 107 van de Grondwet, 12 van het Wetsbesluit van 28 December 1934 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij wetsbesluit van 6 September 1946 (art. 2), 9 van het besluit van de Regent van 16 Januari 1945 gewijzigd bij de besluiten van de Regent van 31 Maart, 4 September 1945 en 8 Februari 1946 alsook bij besluit van de Regent van 7 September 1946, 1 van voornoemd besluit van de Regent van 7 September 1946,

doordat het bestreden vonnis, het vonnis waarvan hoger beroep bevestigend, het bedrag der door verweerder verschuldigde vermeerderingen en intresten van verwijl van 6.548 fr. tot 4.000 frank vermindert,

zulkz terwyl de rechter krachtens de wet niet bevoegd is tot dergelijke vermindering, aangezien dit recht uitsluitend en «facultatief» voorbehouden is aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid;

Overwegende dat de bestreden beslissing, het vonnis a quo bevestigend, het bedrag der door verweerder verschuldigde bijdragevermeerderingen vastgesteld heeft op 4.894 fr. en de te zijnen laste vallende intresten van verwijl op 1.654 fr.;

Overwegende dat de rechter over de grond wegens de goede trouw van verweerder gemeend heeft de door Boor verschuldigde som te kunnen verminderen van 6.548 frank tot 4.000 frank met de wettelijke intresten;

Overwegende dat, volgens het middel niet aan de rechter, maar aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid het recht toekomt om in geval van behoorlijk bewezen overmacht van de betaling der bijdragevermeerderingen en intresten van verwijl afstand te doen; dat de rechter zodanige afstand niet vermag op te leggen;

Dat het laatste lid van de eerste paragraaf van art. 9 van het besluit van de Regent van 16 Januari 1945, gewijzigd bij besluit van de Regent van 7 September 1946, dienaangaande geen twijfel laat bestaan;

Overwegende dat het bestreden vonnis door er anders over de beslissen de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Luik en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Hoei, zitting houdend in hoger beroep.

NOOT : Zie o.a. in dezelfde zin Rechtbank Brugge 24 October 1949, R.W. 1949/50, 1197; anders : Vredeg. Brugge, (2e kanton), 21 November 1949, R.W. 1949/50, 809.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 29 September 1951.

Voorzitter : M. Bail

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele

Advocaat-Generaal : M. Ganshof van der Meersch

Sociale wetgeving. — Rijksmaatschappelijke zekerheid. — Bevoegdheid van de vrederechter. — Mogelijke onwettigheid van desbetreffende wetsbesluiten in ieder geval opgeheven door hun bevestiging bij de wet van 20 Mei 1949.

Krachtens art. 1, par. 4, van de wet van 20 Mei 1949, waarbij het stelsel van de maatschappelijke zekerheid wordt uitgebreid tot bepaalde door de openbare besturen te werk gestelde arbeiders, zijn op de in deze wet bedoelde openbare besturen de bepalingen toepasselijk, die de vrederechter bevoegd verklaren om kennis te nemen van alle geschillen tussen de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en de

betrokken werkgevers, welke ook de waarde moge zijn van de vordering met uitzondering van de strafbepalingen.

Door het feit, dat de wetgever de bepalingen omtrent de bevoegdheid aldus heeft uitgebreid, heeft hij de geldigheid van de bepalingen erkend.

R. M. Z. t/ Mahy, Ghislain.

Gelet op het bestreden vonnis, op 30 Juni 1950 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, rechtsprekend in hoger beroep;

Over het eerste middel : schending van artikel 2 der besluitwet van 6 September 1946, houdende wijziging van artikel 12 der besluitwet van 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders; van artikel I, inzonderheid paragraaf 4 der wet van 20 Mei 1949, waarbij de toepassing van het stelsel der maatschappelijke zekerheid wordt uitgebreid tot sommige door de openbare besturen tewerkgestelde arbeiders; van artikel 1, inzonderheid het 1°, 5° en 10° b der wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944, waarbij aan de Koning buitengewone machten verleend worden, samengeordend bij Regentsbesluit van 24 Januari 1945; schending der artikelen 97 en 107 van de Grondwet en van artikel 130 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, betreffende de kosten.

doordat het aangevochten vonnis verklaart dat de eerste rechter onbevoegd was «ratione materiae» om kennis te nemen van het bij hem aanhangig gemaakte geschil en zulkz om reden, dat artikel 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946, houdende wijziging van artikel 12 der besluitwet van 28 December 1944, dat de vrederechter, zonder beperking van waarde, bevoegd verklaart om kennis te nemen van de geschillen tussen de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en de aan het stelsel der maatschappelijke zekerheid onderworpen werkgevers, de grens zou overschreden hebben der bij de wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944 aan de Koning toegekende buitengewone machten, derhalve zou onwettelijk zijn en dus niet mogen toegepast worden door de Hoven en Rechtbanken; en doordat het bestreden vonnis de aanlegger in cassatie tot een gedeelte der kosten veroordeelde,

zulkz terwyl : 1°) artikel 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946, houdende wijziging van art. 12 der besluitwet van 28 December 1944 door het Hoofd van de Uitvoerende Macht genomen werd krachtens artikel 1, 10 b der wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944, samengeordend bij Regentsbesluit van 24 Januari 1945, dat aan de Koning de macht verleent om «de wetgeving inzake sociale verzekeringen te wijzigen of aan te vullen... teneinde de maatschappelijke zekerheid te verwezenlijken en in te richten», zonder enig onderscheid te maken tussen de grondbepalingen en de bevoegdheidsbepalingen, welke vervat zijn in die wetgeving met dubbel doel, met het gevolg dat die bepaling de Koning machtigt zowel de tweede als de eerste onder die bepalingen te wijzigen en aan te vullen; 2°) de wettelijkheid van die bepaling niet meer betwist mocht worden op het ogenblik dat het bestreden vonnis werd geveld, daar artikel 1 paragraaf 4 der wet van 20 Mei 1949 haar had overgenomen, bevestigd en dus, voor zoveel als nodig, geldig gemaakt ;

Overwegende dat luidens artikel 1 par. 4 der wet van 20 Mei 1949, «waarbij de toepassing van het stelsel der maatschappelijke zekerheid wordt uitgebreid tot sommige door de openbare besturen te werk gestelde arbeiders» de bepalingen, krachtens

welke de vrederechter bevoegd is inzake de betwistingen tussen de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid en de onderworpen werkgevers, tot welk bedrag de eis ook moge belopen, van toepassing zijn, met uitzondering van de strafbepalingen, op de bij par. 1 bedoelde openbare besturen;

Overwegende dat door de toepassing van die bepalingen omtrent de bevoegdheid uit te breiden de wetgever de geldigheid er van heeft erkend;

Waaruit volgt dat het bestreden vonnis door te beslissen dat de Vrederechter onbevoegd was, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

En overwegende dat de beslissing over de grond het gevolg is van de hervorming van het vonnis van de Vrederechter en dat de verbreking der beslissing van hervorming dienvolgens de verbreking van de beslissing over de grond medebrengt;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers der rechtbank van eerst aanleg te Gent en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van het vernietigd vonnis;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde.

NOOT : In dezelfde zin Rb. Kortrijk, 15 December 1949, R.W. 1949-50, 1198; Rb. Brussel, 7 Februari 1950, R.W. 1949-50, 1546; Rb. Brussel, 7 Juni 1950, R.W. 1950-51, 270; Hof Gent, 25 Mei 1951, eerste burgerlijke Kamer, niet gepubliceerd.

Anders : Rb. Gent, 20 Januari 1950, R.W. 1950-51, 982; Rb. Gent, 19 Mei 1950, R.W. 1950-51, 267.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 12 December 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheer : MM. Mast en Buch.

Advocaat : Mr Van Parijs.

Politieke gevangenen. — Nietigverklaring. — Administratieve beslissing in betwiste zaken. — Souvereine beoordeling. — Feitelijke bestanddelen. — Niet genoegzame motivering. — Middel niet beantwoord.

Waar artikel 5, 6°, van de wet van 26 Februari 1947 houdende het statuut van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden van de voordelen dezer wet de personen uitsluit die zonder dwang voor Duitsland of zijn bondgenoten hebben gewerkt, heeft de Commissie van Beroep in laatste aanleg beslist, wanneer zij het feit vaststelt dat de betrokkene vrijwillig voor de vijand heeft gewerkt.

De betrokkene vermag dan ook niet voor de Raad van State vol te houden dat het onjuist zou zijn te beweren dat hij gewerkt heeft voor de Organisatie Todt, daar hij werkte voor een firma die geen deel uitmaakte van de O.T. en aan geen vijandelijke controle onderworpen was.

De Commissie van Beroep voor politieke gevangenen die vaststelt dat de aanhouding van de verzoeker geschiedde ingevolge het overbrengen van twee Israëlieten naar onbezet Frankrijk, doch die het daaruit door verzoeker gehaalde middel tot ontheffing van het bij artikel 5, 6° der wet van 26.2.1947 bedoelde verval niet beantwoordt en zich er toe beperkt vast te stellen dat hij daarvan « niet

kon ontheven worden », heeft haar beslissing op dit punt niet naar behoren gemotiveerd.

De beslissing wordt dus vernietigd.

Leclef t/ Belgische Staat (Minister v. Wederopbouw).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift d.d. 27 Februari 1950;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van de beslissing d.d. 12 December 1949 van de Commissie van beroep voor politieke gevangenen en hun rechthebbenden, houdende weigering voor verzoeker van het recht op de titel van politiek gevangene en op de hoedanigheid van begunstigde van het statuut; dat deze beslissing aan verzoeker betekend werd op 30 December 1949;

Overwegende dat verzoeker zijn aanvraag tot nietigverklaring steunt :

1° op de overweging dat het onjuist is te beweren dat hij gewerkt heeft voor de « Organisation Todt », daar hij werkte voor een private firma die geen deel uitmaakte van de « Organisation Todt » en die aan geen vijandelijke controle onderworpen was;

2° op de overweging dat hij zijn fout, zo er fout geweest is, hersteld heeft doordat hij belangloos Israëlieten over de demarcatielijn heeft gebracht en bij een dezer tochten op 27 Juli 1942 te Bourges aangehouden werd;

Overwegende dat artikel 5, 6°, van de wet van 23 Februari 1947 houdende het statuut van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden, van de voordelen dezer wet uitsluit de personen die zonder dwang voor Duitsland of zijn bondgenoten hebben gewerkt; dat de Commissie van beroep in laatste aanleg heeft beslist, wanneer zij het feit vaststelt dat de betrokkene vrijwillig voor de vijand heeft gewerkt;

Overwegende dat luidens artikel 5, 6°, van bovenvermelde wet, van de bij dit artikel bedoelde vervallenverklaring ontslagen kunnen worden de personen, die achteraf uitzonderlijk vaderlandslievende diensten hebben bewezen; dat de bestreden beslissing vaststelt dat de aanhouding geschiedde ingevolge het overbrengen van twee Israëlieten naar onbezet Frankrijk;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat daden van die aard ongetwijfeld bedoeld worden bij bovenvermelde wettelijke bepaling, waar zij spreekt van « uitzonderlijk vaderlandslievende diensten »; dat de bestreden beslissing dit middel niet beantwoordt en er zich bij beperkt vast te stellen dat verzoeker van de bij artikel 5, 6°, van de wet van 26 Februari 1947 bedoelde vervallenverklaring « niet kan ontheven worden »; dat de bestreden beslissing op dit punt niet naar behoren is gemotiveerd;

Overwegende dat het verzoek derhalve gegrond is,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 12 December 1949 van de Commissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden is vernietigd.

Artikel 2. — De zaak wordt verzonden naar de Commissie van beroep voor de politieke gevangenen en hun rechthebbenden.

Artikel 3. — Dit arrest zal worden overgeschreven op de registers van de Commissie van Beroep voor de politieke gevangenen en hun rechthebbenden en melding er van zal worden gemaakt op de rand van de vernietigde beslissing.

Artikel 4. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 17 April 1951.

Voorzitter : Mr Vranckx.

Raadsheren : MM. Declaire en Mast (verslaggever).

Advocaten : Mrs Goethals en M. Labbe.

Paritaire comité's. — Bekrachtiging door de Kroon van de beslissing van een onregelmatig samengesteld gewestelijk comité. — Nietigverklaring wegens overschrijding van bevoegdheid.

De Kroon overschrijdt haar bevoegdheid wanneer zij een beslissing bekrachtigt genomen door een gewestelijk paritair comité, opgericht en benoemd bij een ministerieel besluit, dat vernietigd werd door de Raad van State.

Ingevolge deze nietigverklaring had het betrokken gewestelijk comité geen wettelijk bestaan op het ogenblik wanneer het de te bekrachtigen beslissing trof. Deze kan derhalve geen wettelijke uitwerking hebben.

Belgian Bunkering Cy. t/ Belgische Staat
(Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift d.d. 1 September 1949;

Overwegende dat het verzoekschrift strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Regent van 25 Juni 1949 tot wijziging van de besluiten van de Regent van 9 September 1947 en 5 Maart 1948 betreffende het Fonds voor bestaanszekerheid der arbeiders van de kolenhandel van Antwerpen en omliggende; dat het bestreden besluit in het Belgisch Staatsblad van 14 Juli 1949 werd bekendgemaakt;

Overwegende dat het bestreden besluit van de Regent getroffen werd op grond van artikel 12 van de besluitwet van 9 Juni 1945 tot vaststelling van het statuut der paritaire comité's; dat luidens deze bepaling een koninklijk besluit aan de beslissingen van een paritair comité bindende kracht kan geven wanneer daarom verzocht wordt door het comité of door een vertegenwoordigende organisatie; dat het gewestelijk paritair comité van de steenkolenhandel der provincie Antwerpen op 10 Juni 1949 de beslissing nam, met goedvinden van de bevoegde instanties, de bijdragen aan het Fonds voor bestaanszekerheid der arbeiders van de kolenhandel van Antwerpen en omliggende te wijzigen; dat het bestreden besluit van de Regent, door de wijziging van de voordien geldende reglementatie, aan de door het gewestelijk paritair comité getroffen beslissing bindende kracht gaf;

Overwegende dat het gewestelijk paritair comité van de steenkolenhandel der provincie Antwerpen opgericht en de leden er van benoemd werden bij het ministerieel besluit d.d. 19 Februari 1949;

Overwegende dat dit ministerieel besluit vernietigd werd bij arrest van de Raad van State d.d. 25 April 1950; dat ingevolge deze nietigverklaring het betrokken gewestelijk paritair comité geen wettelijk bestaan had wanneer het de te bekrachtigen beslissing trof; dat deze beslissing derhalve geen wettelijke uitwerking kan hebben; dat de tegenpartij dan ook haar bevoegdheid heeft overschreden waar zij deze beslissing heeft bekrachtigd,

BESLUIT :

Artikel 1. — Het besluit van de Regent van 25 Juni

1949 tot wijziging van de besluiten van de Regent van 9 September 1947 en 5 Maart 1948 betreffende het Fonds voor bestaanszekerheid der arbeiders van de kolenhandel van Antwerpen en omliggende is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal in zijn geheel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worden.

Artikel 3. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

.....

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 26 Mei 1951.

Voorzitter : M. Ooms.

Raadsheren : MM. Malgaud en Michielssens.

Advocaat-Generaal : M. Vander Perren.

Naamloze vennootschap. — Een vordering tot nietigverklaring van een besluit der algemene vergadering moet tegen de vennootschap worden ingesteld. — Het bij de wet van 12 April 1947 gestelde vermoeden van zedelijke dwang geldt niet t.a.v. het besluit ener algemene vergadering, waarop de belanghebbende niet aanwezig was. — Gronden van nietigverklaring van een besluit ener algemene vergadering, waarop de belanghebbende niet aanwezig was. — Gronden van nietigverklaring van een besluit der algemene vergadering krachtens het gemene recht. — Een niet getekend afschrift van verklaring levert geen bewijs op. — Bezit van aandelen en stemgerechtigdheid.

De aan de aandeelhouders ener N.V. toegekende vordering tot nietigverklaring van een besluit van de algemene vergadering moet worden ingesteld tegen de vennootschap, daar de nietigheid mogelijk tegen deze dient te worden uitgesproken.

De wet van 12 April 1947 betreffende het wettelijk vermoeden ten behoeve van sommige personen, die het voorwerp geweest zijn van zedelijke dwang, slaat uiteraard op het geval, dat de belanghebbende in het door de vijand bezette gebied persoonlijk een overeenkomst gesloten heeft onder invloed van bedoeld geweld.

Een besluit van de algemene vergadering der aandeelhouders ener N.V. waarop de belanghebbende afwezig was, is wel is waar een overeenkomst, waarvoor echter bijzondere regels gelden. De beslissing van de meerderheid wordt beschouwd als de wilsuiving van alle vennoten, dus ook van de afwezige. Deze regel heeft ten gevolge, dat de redenen, waarom vennoten afzijdig zijn gebleven, niet in aanmerking kunnen komen.

Bij het oprichten ener N.V. aanvaarden de vennoten bij voorbaat, dat zij zullen gebonden zijn door een in hun afwezigheid door de meerderheid genomen besluit.

De afwezige aandeelhouders kunnen zich in geen geval beroepen op een middel van nietigheid ener regelmatige beslissing van de algemene vergadering, dit om reden, dat zij onder de invloed van dwang zou zijn tot stand gekomen. De wet van 12 April 1947 heeft aan deze regel van vennootschapsrecht niets veranderd.

Krachtens het gemeenrecht kan het besluit ener algemene vergadering nietig worden verklaard in geval van bedrog of schending van de statuten of van wettelijke bepalingen. In casu is een dergelijke

grond van nietigverklaring niet aanwezig.

Het niet getekende afschrift ener verklaring levert op zichzelf geen bewijs op.

Wanneer de deelnemers aan een algemene vergadering aantonen dat zij in het bezit zijn van de aandelen, waarvoor zij stemmen, geldt dit bezit krachtens artikel 2279 B.W. als volkomen titel.

Handelsmaatschappij t/ P. en cs.

Gezien de uitgifte in regelmatige vorm van het op 29 September 1949 door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen gewezen en op 18 November 1949 betekende vonnis;

Overwegende dat de beroepen van 12 en 13 Januari 1950 tijdig en in de bij de wet voorgeschreven vorm ingesteld werden; dat zij als verknocht dienen te worden samengevoegd; dat ook het tegenberoep regelmatig is;

Overwegende dat de Handelsmaatschappij, waarvan de geïntimeerden aandeelhouders zijn, vanaf het begin van de vijandelijke bezetting in 1940 bedreigd werd door de onwettige maatregelen, die door de vijand genomen werden om rasredenen; dat dienaangaande door de vijandelijke overheid vragen gesteld werden, waarop ontwijkend moest geantwoord worden, dat de aandeelhouders voor het grootste gedeelte onbekend waren, daar de aandelen aan toonder luidden; dat deze toestand gevaarlijk werd en appellant J... het nodig achtte de vennootschap aan de bedreiging te onttrekken; dat op zijn initiatief een algemene vergadering van de vennootschap bijeengeroepen werd voor een wijziging van de statuten; dat, toen slechts de houders van 20 aandelen zich aanmeldden, terwijl 250 aandelen in omloop waren, de nodige pleegvormen vervuld werden voor een tweede vergadering, die zonder beperking, wat het aantal verschenen aandeelhouders betreft, geldig zou stemmen over het voorgestelde voorwerp; dat door de tweede vergadering op 8 September 1941 besloten werd wegens geleden verliezen het kapitaal van 250.000 frank terug te brengen op de helft, en daarna het kapitaal te verhogen met een bedrag van 475.000 frank; dat de inschrijving van het nieuw kapitaal geschiedde bij akte, verleden ten overstaan van Meester O... notaris, op 31 December 1941 (bij missing in het Staatsblad gedagtekend van 1931); dat de stortingen in het vervolg volledig gedaan werden; dat dienvolgens de vennootschap het vereiste bewijs kon leveren, dat haar kapitaal voor meer dan twee derden in handen was van personen, die door de rassenwetten niet getroffen werden en zij dienvolgens het zagezegd negatief attest ontving;

Overwegende dat na de afkondiging van de wet van 12 April 1947, houdende instelling van een wettelijk vermoeden ten bate van zekere personen, slachtoffers van zedelijke dwang, geïntimeerden de appellanten dagvaardden tot nietigverklaring van vermelde beslissingen van vermindering en verhoging van het maatschappelijk kapitaal en in het bijzonder tot nietigverklaring van de door appellanten J... D... en M... genomen nieuwe aandelen;

Over de middelen van niet-ontvankelijkheid :

Overwegende aangaande de betwisting van de hoedanigheid van geïntimeerden, oorspronkelijk eisers, om hun eis in te stellen, dat de eerste rechter zijn beslissing heeft doen steunen op geldige redenen, waarbij het Hof zich aansluit;

Overwegende, aangaande de vraag tegen wie de eis gericht moest worden, dat geïntimeerden de vordering

instellen, die aan de aandeelhouders toegekend is voor de nietigverklaring van een beslissing van de algemene vergadering van de vennootschap, daar de nietigheid mogelijk tegen deze dient te worden uitgesproken; dat de dagvaarding uitgelegd moet worden als zijnde dienaangaande in hoofddorpe gericht tegen deze laatste, en dat, wanneer aan het einde van de dagvaarding slechts gevraagd wordt dat het vonnis aan de vennootschap gemeen zou verklaard worden, deze woorden enkel slaan op de in ondergeschikte orde gestelde eis; dat de eisen dus in hun geheel ontvankelijk zijn;

Over de wet van 12 April 1947 :

Overwegende dat deze wet een nieuw rechtsmiddel schept voor de vordering tot nietigverklaring wegens geweld; dat zij uiteraard het geval voorziet, dat de belanghebbende in het door de vijand bezette gebied persoonlijk een overeenkomst gesloten heeft onder invloed van bedoeld geweld;

Overwegende dat geïntimeerden persoonlijk geen deel hebben genomen aan de algemene vergadering waarvan de nietigheid gevorderd wordt;

Overwegende dat zij nochtans aanvoeren, dat zij door de beslissing van de vergadering gebonden zijn; dat er dus wel een overeenkomst bestaat, waaraan zij deelachtig zijn, en dat, nu deze overeenkomst door geweld is aangetast, voormelde wet toepasselijk is;

Overwegende dat de beslissing van de algemene vergadering ener vennootschap inderdaad een overeenkomst is, maar dat voor deze noodzakelijkerwijze bijzondere regelen gelden; dat de beslissing van de meerderheid aangezien wordt als de wil van al de vennoten, dus ook van de minderheid, die tegen de beslissing gestemd heeft, en ook van de aandeelhouders, die afwezig waren bij de stemming;

Overwegende dat deze gebiedende regel ten gevolge heeft dat de redenen, waarom de afwezigen afzijdig bleven, niet in aanmerking kunnen komen; dat geen rekening wordt gehouden met een feit van overmacht, zoals de verhindering van een soldaat, die gewond of krijgsgevangen is; dat evenmin een feit van geweld aan deze regel afbreuk kan doen; dat de vennoten bij het vormen van een naamloze vennootschap bij voorbaat aanvaarden bij hun afwezigheid gebonden te worden door de meerderheid, er op vertrouwend dat de aanwezige aandeelhouders bij de stemming het algemeen belang zullen behartigen; dat het eigen belang van de aandeelhouders hiervoor een voldoende waarborg biedt, zolang de normale voorwaarden voor de naamloze vennootschap bestaan; dat deze waarborg verdwijnt wanneer, zoals in het onderhavig geval, de vorm van de naamloze vennootschap slechts een dekmantel is voor een zaak, die in feite het persoonlijk eigendom is van een of twee personen, maar dat bij zulk misbruik de belanghebbende zich niet mag beklagen, indien hij niet beschermd wordt;

Overwegende dat er dus geen onderscheid dient te worden gemaakt tussen enerzijds geïntimeerden P... en V..., die zich reeds in September 1939 naar de Verenigde Staten begaven en zich door hun vrije wil in de onmogelijkheid plaatsten hun stem te doen gelden, en anderzijds de drie andere geïntimeerden, die in België of Luxemburg aanwezig bleven; dat evenmin dient te worden onderzocht of deze laatsten zich vrijwillig of onvrijwillig hebben onthouden; dat het middel van nietigheid, spruitende uit geweld, in geen geval ingeroepen mag worden door de afwezige aandeelhouders tegen een regelmatige beslissing van de algemene vergadering; dat de wet van 12 April 1947 niets veranderd heeft aan deze noodzakelijke regel van het vennootschapsrecht;

Over het gemene recht :

Overwegende dat de beslissing van de algemene vergadering der aandeelhouders nietig wordt in geval van bedrog of schending van de statuten of wettelijke voorschriften, en dus dient te worden onderzocht of in het onderhavig geval het recht geëerbiedigd word;

Overwegende dat de balans van de Handelsmaatschappij over het jaar 1941 een verlies te kennen geeft van 181.055 frank voor de vorige jaren en van 82.124 frank voor het lopende jaar, dit voor een kapitaal van 250.000 frank; dat de vermindering van het kapitaal dus op een wettige grond berustte;

Overwegende dat deze vermindering ook vereist was door het voorgestelde plan om de rassenwetten te ontduiken; dat zonder deze maatregel het nieuwe kapitaal buiten verhouding zou geweest zijn met het actief;

Overwegende dat, dank zij haar nieuw statuut, de Handelsmaatschappij gevrijwaard werd voor het vanwege de vijand dreigende gevaar;

Overwegende dat het initiatief van appellant J... verre van bedrieglijk geweest te zijn, als het best mogelijke voorkomt in het belang van geïntimeerden, die dit volmondig bekennen in hun pleidooien;

Overwegende dat geïntimeerden de schending van de wet inroepen, beweerende dat op de algemene vergadering van 8 September 1941 een deel van de deelnemers gestemd heeft voor aandelen, waarvan zij niet eigenaars waren; dat zij aanvoeren dat de vereiste aandelen geleverd werden door zekere G..., die het op zich nam, in het belang van de geïntimeerden de titels te nemen onder die welke aan de geïntimeerde Société d'Hypothèques toebehoorden, dewelke door hem beheerd werd; dat voorts beweerd wordt dat de titels slechts geleend werden aan degene die ze benutten om te stemmen; dat appellant J... deze beweringen stellig betwist en staande houdt dat bedoelde titels het eigendom waren van zijn groep, tengevolge van het akkoord met geïntimeerde P..., krachtens hetwelk J... voor een tiende deelnam in de zaken van P...;

Overwegende dat als bewijs van de bewering van geïntimeerden aangehaald wordt de verklaring die door G... gedaan werd in uitvoering van het wetsbesluit van 6 October 1944 over de telling van de Belgische en vreemde titels; dat G... aldus opgaf, als zijnde in zijn handen, 230 aandelen van de Handelsmaatschappij toebehorend aan de geïntimeerde Société d'Hypothèques, 5 van dezelfde titels toebehorend aan de geïntimeerde Société d'Habitation, 4 toebehorend aan de geïntimeerde Société Anonyme A. G., terwijl de Banque d'Anvers er 9 verklaarde als toebehorend aan geïntimeerde D..., het geheel van deze verklaringen aldus slaande op 248 van de 250 titels van de vennootschap;

Overwegende dat de verklaringen van G... niet volstaan om het vereiste bewijs te leveren; dat het neergelegde bewijsstuk, zijnde een niet getekend afschrift van bedoelde verklaring op zich zelf genomen geen bewijs is; dat geen aanvullend bewijs door getuigen aangeboden wordt; dat overigens geïntimeerden in hun besluiten G... betitelen als hun gevolmachtigde en zaakwaarnemers, en zijn getuigenis met voorzichtigheid zou dienen te worden beoordeeld; dat anderzijds in aanmerking komt een briefwisseling tussen de advocaten van partijen, die de raadsman van geïntimeerden bij zijn bundel voegt; dat daaruit blijkt dat de advocaat van geïntimeerden op 11 October 1948 aan de advocaat van appellant J... schreef, (in de Franse taal) : « De vraag is eenvoudig. Bekent notaris J..., ja dan neen, dat hij steeds in het bezit is

van 25 titels van de Handelsmaatschappij »; dat dit onverenigbaar is met de verklaring van G..., dat hij in 1944 een aantal aandelen in handen had, dat met die van de Banque d'Anvers een totaal vormde van 248 uit het geheel van 250; dat op zijn minst een zeer ernstige twijfel rijst omtrent de vraag of G... in 1944 de toestand verklaarde, zoals deze was of wel hem verklaarde zoals deze volgens hem moest zijn;

Overwegende dat onder deze voorwaarden het vereiste bewijs niet geleverd wordt; dat integendeel vaststaat dat luidens het proces-verbaal van de algemene vergadering van 8 September 1941 de aanwezige deelnemers verklaarden bezitters te zijn van de aandelen, waarvoor zij stemden, en dat krachtens artikel 2279 van het Burgerlijk Wetboek dit bezit als volledige titel van eigendom geldt;

Overwegende dat ook de akte van inschrijving van het nieuw kapitaal regelmatig is in de vorm; dat geïntimeerden zonder enige grond beweren, dat de storting van het nieuwe kapitaal gedeeltelijk geveinsd was; dat, wanneer zij de belegging van een som van 350.000 frank hekelen, uit hun eigen beweringen volgt dat de vennootschap deze som niet in leen heeft kunnen verstrekken zonder ze vooraf ontvangen te hebben; dat uit de neergelegde stukken blijkt dat al de besproken handelingen regelmatig en wettig waren;

Overwegende dat opgemerkt moet worden dat de schade, die geïntimeerden beweren geleden te hebben, niet zozeer voortspruit uit de betwiste beslissingen van de algemene vergadering, maar wel en hoofdzakelijk uit het beweerde feit, dat appellanten of sommigen van hen slinkse middelen zouden aangewend hebben om de winsten van de vennootschap te verminderen en de zaak tot hun eigen voordeel te doen dienen, hetgeen buiten de perken van geding staat en hier niet behoeft te worden onderzocht;

Overwegende dat anderzijds opgemerkt moet worden, dat de nietigverklaring van de verhoging van het kapitaal een aanzienlijke schade zou berokkenen aan de nemers van de nieuwe aandelen, die gedurende jaren in gevaarlijke tijden, hun inbreng aan de goede en slechte kansen van de vennootschap gebonden hebben, en die nu het bedrag van hun deelneming terug zouden ontvangen in een munt, die sedert 1941 het grootste deel van haar koopkracht verloren heeft; dat de wet van 12 April 1947 weliswaar buitengewone rechten toegekend heeft aan degenen, die zij beschermt, en dit, zowel ten nadele van derden als van de medecontractanten, maar dat dergelijke voorrechten niet kunnen spruiten uit het gewone recht, dat ter zake alleen toepasselijk is;

Overwegende dat als besluit dient te worden aangenomen dat de betwiste beslissing van de algemene vergadering der vennootschap het gevolg is van de rassenwetten van de vijand, maar dat de schade drukken moet op hen, die door deze wetten getroffen werden, bij ontstentenis van enige wettige reden om de schade op anderen af te wenden;

Overwegende dat nog dient te worden vermeld dat geïntimeerden geen enkel bewijs voeren noch aanbieden voor hun bewering, dat partijen overeenkwamen na de oorlog de betwiste handelingen te niet te doen;

Overwegende dat geen redenen opgegeven worden tot staving van de eis van appellant J... tot betaling van schadevergoeding wegens roekeloos en tergend proces; dat geïntimeerde D... te goeder trouw en zonder een fout begaan te hebben, zich in een moeilijke zaak heeft kunnen vergissen omtrent de betekenis van zijn recht;

Overwegende dat geïntimeerden geen authentiek afschrift neerleggen van de in eerste aanleg genomen

besluiten, waarin zij een akte gevraagd hebben, die de eerste Rechter hun niet verleend heeft; dat de besluiten in hoger beroep de bewoordingen van de bedoelde punten niet vermelden en daarover dus niet gevonnist kan worden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gezien artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in openbare zitting de heer Vander Perren, advocaat-generaal, in zijn advies;

Alle andere besluiten ontzeggende;

Ontvangt de beroepen onder nummers 16670, 16671 en 16672, alsook het tegenberoep en de eis van J... tot schadevergoeding; voegt de beroepen samen, en er over rechtdoende:

Bevestigt het bestreden vonnis, waar het de oorspronkelijke eis ontvankelijk verklaard heeft en aan partijen akte gegeven heeft van hun schattingen van het geding;

Doet voor het overige het bestreden vonnis te niet; Hervormende, ontzegt aan geïntimeerde, oorspronkelijke eisers, hun eis;

Veroordeelt ze tot de kosten van beide instanties.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 9 Juni 1951.

Voorzitter: M. Eyben.

Raadsheren: M.M. Sépulchre en Hodüm.

O.M.: Couturier, Subst. Procureur-Generaal.

1. **Gehuwde vrouw. — Onbekwaamheid om in rechte op te treden. — Nietigheid der door de vrouw zonder machtiging van haar man verrichte procesverhandelingen kan door haar tegenpartij niet voor het eerst in hoger beroep worden ingeroepen.**
2. **Verkoop door de man van een onroerend goed in weerwil van een rechterlijk verbod krachtens art. 214 j B.W. is geldig t.a.v. de koper. — Aansprakelijkheid van de instrumenterende notaris tegenover de vrouw.**
3. **Koop en verkoop. — Vroegere onderhandse koper kan niet de vernietiging vorderen van de latere notariële verkoop van hetzelfde goed. — Wel is de man (verkoper) jegens hem tot schadevergoeding verplicht. — Notaris niet aansprakelijk.**

1. *De partij, die in eerste aanleg geen gebruik gemaakt heeft van haar recht om de echtgenoot van zijn tegenpartij (gehuwde vrouw) in het geding te roepen en de opschortende exceptie niet heeft opgeworpen, kan in hoger beroep de nietigheid der door de vrouw verrichte proceshandelingen niet inroepen.*

2. *Verbod door de voorzitter der rechtbank aan de man krachtens art. 214j B. W. om tot de gemeenschap behorende goederen te vervreemden, overeenkomstig art. 214 j, lid 2, B. W., oversgeschreven in de daartoe bestemde registers. De man verkoopt in weerwil van dat verbod een tot de gemeenschap behorend onroerend goed. Deze verkoop is niet nietig en evenmin vernietigbaar tegenover de koper.*

Uit de geschiedenis van de totstandkoming van de wet van 20 Juli 1932 blijkt dat het verbod van de voorzitter de rechten van derden onaangetast laat. Niets laat toe de handhaving van de rechten van derden te beperken tot die welke reeds bestonden op het ogenblik van de uitvaardiging van het bevelschrift of welke nadien mochten verworven

zijn op een wijze, die niet in strijd is met de beschikkingen van het bevelschrift.

Het publicatievoorschrift van art. 214j, lid 2, is ten behoeve van derden bedoeld; de doeltreffendheid van deze bekendmaking moet echter niet noodzakelijk tegenover derden de nietigheid medebrengen van de in strijd met het verbod verrichte rechtshandelingen. De wetgever heeft door die publicatiemaatregel de rechten van derden willen vrijwaren, b.v. in geval van verzet door derden, die door het bevelschrift benadeeld zijn.

De bekendmaking van het verbod is van aard om de op de benadeelde echtgenoot rustende bewijslast in belangrijke mate te vergemakkelijken.

In casu is geen aanwijzing aanwezig dat de derde verkrijger zou gehandeld hebben, wetende dat de verkoop ter verkorting van de rechten van de vrouw, en in overtreding van een rechterlijk verbod geschiedde. Ook mocht hij zich redelijkerwijze op de instrumenterende notaris verlaten, voor het inwinnen van alle inlichtingen en het nemen der vereiste voorzorgen. Hem kon dus geen schadelijke onachtzaamheid verweten worden.

De vrouw heeft tegen de notaris recht op schadevergoeding voor de kommer, last en uitgaven, die zij heeft gehad ten gevolge van de door hem begane fout.

3. *Hij, aan wie de man het litigieuze onroerend goed bij onderhandse akte verkocht heeft, kan niet de vernietiging vorderen van een later met een andere koper bij notariële akte aangegane verkoop van hetzelfde goed. Wel is de man jegens hem tot schadevergoeding verplicht.*

De bij de tweede verkoop instrumenterende notaris is niet aansprakelijk jegens de eerste koper (bij onderhandse akte), daar de door deze geleden schade het rechtstreeks gevolg is van het in gebreke blijven van de man (verkoper) om zijn verplichting uit te voeren en niet in oorzakelijk verband staat met het verlijden van de akte betreffende de tweede verkoop; overigens niet bewezen, dat de notaris van de onderhandse verkoop kennis droeg.

W. t/ P., L., V. en C. t/ P., V. en L.

Gezien het in regelmatige uitgifte overgelegde vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Turnhout de dato 24 December 1947;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar de vorm en dat zij tijdig werden ingesteld; dat de tussenberoepen regelmatig zijn;

Overwegende dat de zaken vermeld onder nrs 14248 en 14249 der Algemene Rol verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd;

Overwegende dat V. B. E., derde geïntimeerde, regelmatig opnieuw werd gedagvaard;

Overwegende dat het onderwerp der door mevrouw E. P., echtgenote V. d. B., thans eerste geïntimeerde, en door A. L. P., thans tweede geïntimeerde, ingestelde vordering door de eerste rechter werd uiteengezet in bewoordingen, waarbij het Hof zich aansluit;

Over de vordering van E. P., eerste geïntimeerde:

Overwegende dat W. A., eerste appellant, de nietigheid, althans de vernietigbaarheid der voorgaande procedure opwerpt op grond dat geïntimeerde noch door haar echtgenoot noch door de rechtbank gemachtigd was om in rechte te treden;

Overwegende dat, aangezien eerste appellant in eerste aanleg geen gebruik gemaakt heeft van zijn recht om de echtgenoot in het geding te roepen en de opschortende exceptie niet heeft opgeworpen, zijn beroep op de nietigheid der door de echtgenote verrichte

handelingen niet meer ontvankelijk is (Verbrekingshof, 25 Mei 1883, Pas. I, 249);

Overwegende dat bij bevelschrift van de Voorzitter der rechtbank te Turnhout dd. 3 Augustus 1942, verleend krachtens art. 214j van het Burgerlijk Wetboek, aan derde geïntimeerde, E. V. d. B., echtgenoot van eerste geïntimeerde, verbod werd gedaan om zonder tussenkomst en instemming zijner echtgenote de gemeenschappelijke goederen, zo roerende als onroerende, te vervreemden, te bezwaren of te verplaatsen; dat op 2 September 1942 dit bevelschrift in het daartoe bestemde register overgeschreven werd; dat in weerwil van dit verbod derde geïntimeerde het tot de huwelijksgemeenschap behorende huis, gelegen te T..., verkocht aan W., eerste appellant; dat de verkoop geschiedde bij akte, de 9 Februari 1946 verleden ten overstaan van Mr C., notaris te T..., tweede appellant; dat de akte regelmatig ingeschreven werd ten hypotheekkantore te T..., de 15e Februari 1946;

Overwegende dat, steunende op deze feiten, eerste geïntimeerde tegen haar echtgenoot, tegen eerste appellant W. en tegen tweede appellant C., de nietigverklaring van de verkoop vordert en tegen deze twee laatsten veroordeling tot schadevergoeding;

Overwegende dat er derhalve aanleiding is in hoofdorde de geldigheid na te gaan, wat namelijk de rechten der derden betreft, van de in strijd met het gedane en overgeschreven verbod verleden verkoop;

Overwegende dat eerst dient te worden aangestipt, dat in strijd met de mening van de eerste rechter, dit verbod niet ten gevolge heeft de onbekwaamheid tot vervreemding van de echtgenoot, tegen wie het is gegeven, noch de onvervreemdbaarheid van het goed (Ann. Parlem.-Senaat, 1926-1927, blz. 468; De Page, Dr. Civil, 2e uitgave, D. I. nr 708bis; Hayoit de Termicourt, Mercuriale: La femme devant la loi civile, blz. 54; G. Vandevelde-Winant, J. des Trib., 14 Mei 1950, blz. 309); dat in de loop van de totstandkoming der wet van 20 Juli 1932 werd bepaald, dat de rechten van derden door het uitvaardigen van het bevel onaangetast bleven en dat men het ten opzichte der schuldeisers eens is om aan te nemen « dat het bevelschrift hun rechten niet krenken kan, noch hun onderpand doen slinken » (Kluyskens, Burgerlijk Recht, Familierecht, blz. 338; Nouvelles, D. I, V^e, Mariage, nr 1012; Tweede verslag der Senaatscommissie, Pas. 1932, blz. 305); dat in strijd met de mening van de eerste rechter niets toelaat de handhaving der rechten te beperken tot die, welke reeds bestonden op het ogenblik van het uitvaardigen van het bevelschrift of die na dit uitvaardigen zouden verworven zijn, maar dan op een wijze, die niet in strijd is met de beschikkingen van het bevelschrift, derwijze dat ter zake de rechten der derde verkrijgers voor vernietiging zouden vatbaar zijn;

Overwegende derhalve dat de vernietigbaarheid der overeenkomst, waardoor derden, die zonder bedrog gecontracteerd hebben, in weerwil van het verbod van de Voorzitter het onroerend goed verkregen hebben, geen steun vindt in art. 214j of in de kenmerken, die de wetgever aan dit verbod toegekend heeft; dat immers geboden is, bij gebreke aan tegengestelde aanwijzing van de wetgever, zich te gedragen naar de grondregelen van het eigendomsrecht, zoals zij, wat namelijk betreft de werking tegen derden, met bijzondere zorg door de wet van 16 December 1851 werden vastgelegd en zoals zij door eerste appellant door inschrijving van de verleden akte werden nageleefd;

Overwegende dat weliswaar in art. 214j, lid 2, een bijzondere publicatiemaatregel wordt voorzien, te weten de inschrijving van een uittreksel van het bevel-

schrift in een bijzonder register, welke maatregel niet anders kan verklaard worden dan als zijnde ten behoeve van derden bedoeld;

Overwegende nochtans dat de doeltreffendheid van deze bekendmaking niet noodzakelijkerwijze de nietigheid jegens derden van de in strijd met het verbod verrichte handelingen insluit dat inderdaad de wetgever door de publicatiemaatregel van art. 214j de rechten der derden heeft willen vrijwaren (Ciselet, Commentaire de la loi du 20 juillet 1932 sur les Droits et Devoirs Respectifs des Epoux, pp. 66, 71, 76 en 11), hetgeen zich onder meer voordeed in geval van verzet door derden, vermits dit rechtsmiddel aan de door het bevelschrift benadeelde derden voorbehouden was (Ann. Parl. Senaat, 1926-1927, blz. 467 en 468); dat bovendien, in acht nemende dat het naleven van het verbod geboden was jegens de derden, die er in feite kennis van hadden gekregen, de bekendmaking van dit verbod een bestanddeel uitmaakte, van aard de bewijslast, die desaangaande op de benadeelde echtgenoot rustte, grotelijks te vergemakkelijken;

Overwegende dat ter zake geen aanwijzing voorhanden is, dat eerste appellant, derde verkrijger, gehandeld heeft, wetende dat de verkoop geschiedde in verkorting der rechten van eerste geïntimeerde en met schending van een rechterlijk verbod; dat hij bovendien kan inroepen, zoals door de eerste rechter werd gemeend, dat hij door geïntimeerde V. d. B. bij het sluiten der overeenkomst misleid werd en dat hij zich redelijkerwijze op de instrumenterende notaris mocht verlaten voor alle in te winnen inlichtingen of te nemen voorzorgen; dat hem in deze omstandigheden niet als een schadelijke onachtzaamheid kan verweten worden, dat hij zich niet heeft vergewist of derde geïntimeerde wel degelijk de macht bezat, die hem normaal als hoofd der gemeenschap toekwam;

Overwegende dat uit het bovenoverwogene blijkt dat de vordering niet gegrond is in zover zij tegen derde geïntimeerde en eerste appellant tot de nietigverklaring van de verkoop strekt en dat zij evenmin gegrond is in zover zij tegen eerste appellant gericht wordt; dat geen schadevergoeding wordt gevorderd van derde geïntimeerde, echtgenoot van eerste geïntimeerde;

Overwegende dat eerste geïntimeerde schadevergoeding vordert voor de kommer, last en uitgaven, die zij leed tengevolge van de door tweede appellant begane fout; dat zij in het huidig geding geen vergoeding vordert in geval de nietigverklaring van de akte niet zou uitgesproken worden en enkel het geval beoogt, waarin desbetreffende haar vordering zou ingewilligd worden;

Overwegende dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen de fout van tweede appellant en de schade, waarop eerste geïntimeerde zich beroept; dat de alzo omschreven en tot nu toe geleden schade billijk op 5.000 frank kan geschat worden;

Over de vordering van L. P., tweede geïntimeerde :

Overwegende dat deze vordering steunt op het feit, dat derde geïntimeerde V. d. B. vóór de betwiste verkoop de dato 9 Februari 1946 bij onderhandse akte van 25 Januari 1946, het te T... gelegen huis aan voornoemde L. verkocht had en hij naderhand weigerde over te gaan tot het verlijden van de authentieke akte;

Overwegende dat de eerste rechter met reden tweede geïntimeerde niet ontvankelijk verklaard heeft in zijn vordering, in zover deze strekte tot de nietigverklaring der verkoopsovereenkomst de dato 9 Fe-

bruari 1946; dat deze vordering evenmin gegrond is, zoals hierboven werd uiteengezet;

Overwegende, wat betreft derde geïntimeerde V. d. B., dat vaststaat dat deze te kort gekomen is aan de hem door de onderhandse akte de dato 25 Januari 1946 opgelegde verplichting; dat hij uit dien hoofde schadevergoeding aan tweede geïntimeerde verschuldigd is; dat, gelet op de omstandigheden der zaak en inzonderheid op het feit dat tweede geïntimeerde met het oog op de overeengekomen aankoop zijn eigen huis verkocht had, de schadevergoeding billijk op 30.000 frank kan beraamd worden;

Overwegende dat, wat betreft eerste appellant, W., de eerste rechter met reden en op gronden, waarbij het Hof zich aansluit, geacht heeft dat aan deze partij ten opzichte van L. geen fout kon aangewreven worden;

Overwegende dat, wat betreft de verantwoordelijkheid van tweede appellant C., de door tweede geïntimeerde geleden schade het rechtstreeks gevolg is van het in gebreke blijven van V. d. B. aan zijn verplichting uit te voeren en niet in oorzakelijk verband staat met het verlijden van de betwiste akte van 9 Februari 1946; dat overigens niet met voldoende zekerheid bewezen werd dat tweede appellant op de hoogte was van de op 25 Januari 1946 gesloten overkomst; dat derhalve met reden de eerste rechter de vordering tegen tweede appellant afgewezen heeft;

Om deze redenen,

Het Hof,

gelet op artikel 24 der wet van 14 Juni 1935;

gehoord in zijn advies ter openbare zitting de heer Conturier, substituut procureur-generaal,

voegt de zaken onder nrs 14248 en 14249 van de Algemene Rol samen; rechtdoende over de beroepen en de tussenberoepen en beslissende bij arrest tegen sprekelijk jegens alle partijen, machtigt geïntimeerde P. om in rechte te treden; beslissende ten gronde, bevestigt het bestreden vonnis in zover het door een en hetzelfde vonnis beslist heeft over de twee voor de rechtbank aanhangig gemaakte zaken;

I. *Over de vordering van P. E., eerste geïntimeerde:* verklaart deze vordering ontvankelijk; rechtdoende ten gronde, doet het bestreden vonnis te niet; wijzigende verwijst tweede appellant C. aan eerste geïntimeerde te betalen om de hierboven gemelde redenen de som van 5.000 frank met de gerechtelijke intresten; voor het overige verklaart de vordering van eerste geïntimeerde ongegrond; ontzegt haar deze vordering; de kosten van eerste aanleg en van hoger beroep samenvoegende, verwijst tweede appellant in een derde, eerste geïntimeerde in twee derden dezer kosten; stelt eerste appellant buiten zaak zonder kosten;

II. *Over de vordering van L.-P., tweede geïntimeerde:* bevestigt het bestreden vonnis in zover het de vordering tot nietigverklaring van de verkoop de dato 9 Februari 1946 tegen alle partijen niet ontvankelijk en tegen eerste en tweede appellanten niet gegrond verklaard heeft; doet het te niet voor het overige; wijzigende, verwijst derde geïntimeerde aan L. te betalen om de hierboven vermelde redenen de som van 30.000 frank met de gerechtelijke intresten; de kosten van eerste aanleg en van hoger beroep samenvoegende, verwijst derde geïntimeerde in een derde en tweede geïntimeerde in twee derden daarvan; verleent akte aan tweede geïntimeerde L. van zijn voorbehoud in het bestreden vonnis bevat in zover

over het principe en het bedrag der schadevergoeding niet beslist werd door het tegenwoordig arrest.

NOOT : Voor de werking van het in art. 214j B. W. bedoelde verbod t.a.v. derden, zie men in dezelfde zin als bovenstaand arrest De Page, Complément, Volume I, nr 708bis, blz. 354. Vergelijk ook R. Victor, Het gevaarlijk artikel 214j B. W., R. W. 1949-'50, 1569 v.v., vnl. nr 11, kol. 1577.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 23 Mei 1951.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Louveaux.

O.M. : M. Matthys, subst. Procureur-Generaal.

1. **Verjaring in burgerlijke zaken. — Verhouding tussen het wetsbesluit van 29 April 1943 en dat van 1 Mei 1944. — « Stuiting » of « schorsing ».**
2. **Aansprakelijkheid voor zaken — Bewijslevering i.v.m. een vordering ex. art. 1384, lid I, B.W. — Gebruik van een andermans zaak.**

1. *Het wetsbesluit van 29 April 1943 betreffende de « stuiting » van de verjaring van de strafvordering en van de uit een misdad of wanbedrijf voortvloeiende burgerlijke vordering, werd niet afgeschaft bij het wetsbesluit nr 2 van 1 Mei 1944 op de verjaring in burgerlijke en handelszaken.*

Het wetsbesluit van 29 April 1943 heeft een algemene strekking, waar het in art. 2 de verjaring « stuit » voor alle misdaden en wanbedrijven, waarvan het onderzoek of de vervolging zijn onmogelijk gemaakt, belemmerd of uitgesteld ingevolge de bezetting van het grondgebied door de vijand.

Indien de wetgever op de uit een misdrijf voortvloeiende burgerlijke vordering buiten de bij het wetsbesluit van 29 April 1943 bepaalde « stuiting » ook nog de bij het wetsbesluit van 1 Mei 1944 voorziene schorsing had willen toepassen, zo had hij zulks uitdrukkelijk verklaard, temeer dat dit zou indruisen tegen de artt. 21 en 22 van de wet van 17 April 1878, krachtens welke de verjaringstermijn van de strafvordering dezelfde is als die van de uit een misdrijf volgende burgerlijke vordering, zelfs wanneer deze afzonderlijk wordt ingesteld voor de burgerlijke rechtbanken.

2. *Hij, die schadevergoeding vordert op grond van art. 1384, lid 1, B. W., moet het bewijs leveren, dat bedoelde zaak een gebrek had, waardoor de schade is veroorzaakt.*

Wanneer iemand van een ander een zaak in gebruik heeft gekregen en deze met zijn personeel gebruikt, moet de zaak geacht worden gedurende het gebruik onder zijn toezicht te staan en behoort hij de nodige voorzorgsmaatregelen te treffen om ongevallen te voorkomen.

D. B. t/N.V. H. en D.

Overwegende dat appellant aanvoert dat de driejarige verjaring ingetreden was, toen op 4 Augustus 1947 de verzekeringsmaatschappij hem een dagvaardingsexploot liet betekenen tot terugbetaling van de wettelijke vergoedingen, die zij had moeten uitbetalen ingevolge een dodelijk werkongeval, de 14 Januari 1944 overkomen aan een ondergeschikte van haar verzekerde;

Overwegende dat de vennootschap H... niet betwist dat de driejarige verjaring ter zake van toepassing is, vermits zij handelt als gesubrogeerd in de rechten van haar verzekerde en bij toepassing van art. 19, lid 3, der wet van 24 December 1903 appellant aansprakelijk stelt voor de gevolgen van voornoemd ongeval;

dat appellant op 5 Juni 1944 samen met de werkgever van het slachtoffer verwezen werd naar de correctionele kamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent wegens onvrijwillige doding van het slachtoffer, maar dat ingevolge het wetsbesluit dd. 20 September 1945, waarbij amnestie wordt verleend voor zekere misdrijven en zekere verdachten, de zaak zonder verder gevolg ter zijde werd gelegd;

Overwegende dat luidens art. 22 der wet van 17 April 1878, de uit dit wanbedrijf volgende burgerlijke vordering verjaard was drie jaar na de laatste stuitingsakte, namelijk op 6 Juni 1947; dat geïntimeerden, nochtans beweren dat naar luid van art. 2 van het wetsbesluit dd. 1 Mei 1944, de verjaringstermijn geschorst werd vanaf 5 September 1944 tot op 1 April 1945, datum waarop het wetsbesluit van 19 Maart 1945 in werking getreden is;

Overwegende echter dat het wetsbesluit van 29 April 1943 de verjaring van de publieke vordering en van de burgerlijke vorderingen, spruitend uit een misdaad of wanbedrijf, gestuit heeft bij vervulling van zekere voorwaarden die ter zake niet vervuld zijn; dat dit wetsbesluit nog van kracht was, toen de wetgever op 1 Mei 1944 bepalingen maakte nopens de verjaring in burgerlijke en handelszaken, zonder evenwel het wetsbesluit van 29 April 1943 af te schaffen;

Dat dit laatste wetsbesluit een algemene strekking heeft, waar art. 2 de verjaring *stuit* voor alle wanbedrijven en misdaden, waarvan het onderzoek onmogelijk of gedwarsboomd werd door de vijandelijke bezetting van het grondgebied;

Overwegende dat, indien de wetgever buiten de *stuiting*, voorzien bij voornoemd wetsbesluit aan de uit een misdrijf voortvloeiende burgerlijke vorderingen, nog het voordeel had willen toekennen van de door de besluitwet van 1 Mei 1944 ingevoerde schorsing, hij het te meer zou hebben aangestipt, daar dit zou indruisen tegen de artt. 21 en 22 der wet van 17-4-1878, volgens dewelke de verjaringstermijn van de publieke vordering dezelfde is als die van de uit een misdrijf volgende burgerlijke vordering, zelfs wanneer deze laatste afzonderlijk wordt ingesteld voor de burgerlijke rechtbanken (art. 26 der wet van 17 April 1878, aangevuld door de wet van 30 Maart 1891, art. 1);

dat de wetsbepalingen aangaande de verjaring ook niet kunnen aangezien worden als loutere procedure-regelingen;

Overwegende dat, in zover de oorspronkelijke eis gesteund is op art. 1384 van het Burgerlijk Wetboek, de verzekeringsmaatschappij het bewijs moet leveren, dat de dorsmachine, die appellant bereidwillig ter beschikking stelde van D..., met een gebrek behept was, hetwelk het ongeval veroorzaakte;

Overwegende dat de machine niet van een omhulsel voorzien was aan de koppelas; dat uit die omstandigheid echter niet mag afgeleid worden, dat zij een gebrek vertoonde; dat het gebruik ervan weliswaar een zeker gevaar opleverde en zekere voorzorgsmaatregelen vergde;

Dat het dan ook niet van belang ontbloomt is na te gaan, voor zoveel een gevaarlijk tuig met een gebrekkelijk tuig mag worden gelijkgesteld, door wie ter zake de nodige voorzorgsmaatregelen dienden getroffen te worden;

Overwegende dat het dorsen voor rekening van D... gebeurde; dat deze laatste met dezelfde dorsmachine reeds vroeger had gewerkt en met zijn personeel aan de machine werkzaam was, terwijl appellant op enige afstand de paarden voerde om aldus drijfkracht te bezorgen;

Dat in deze omstandigheden mag aangenomen worden dat de machine onder toezicht stond van D... en dat deze laatste aan zijn werkvolk en meer bepaald aan het slachtoffer de nodige onderrichtingen behoorde te geven om alle ongevallen te vermijden;

Dat D... hiervan zo bewust was, dat hij aan de onderzoeksrechter verklaarde: « Zolang ik er bij was, heb ik vastgesteld dat het slachtoffer op de plaats waar hij stond geen gevaar liep door de koppeling gevat te worden »;

Overwegende inderdaad dat het slachtoffer geen ondergeschikte was van appellant noch te zijnen dienste werd gesteld, dat dan ook D... niet alleen op zijn werkvolk behoorde te passen terwijl hij er bij was, maar insgelijks aan hetzelfde de nodige richtlijnen moest geven, vooraleer hij vertrok;

Overwegende dat het incidenteel hoger beroep van de verzekeringsmaatschappij derhalve ongegrond voorkomt en de vordering in vrijwaring zonder voorwerp is;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 5 Juni 1935;

Ontvangt het hoofdzakelijk en incidenteel hoger beroep, verklaart het eerste gegrond en het tweede ongegrond; doet te niet het vonnis a quo en, opnieuw wijzende, verklaart de vordering verjaard, voor zoveel zij gesteund is op een delictuele fout van appellant en niet gegrond voor het overige;

Wijst ze dienvolgens af en veroordeelt de verzekeringsmaatschappij tot de kosten van beide aanleggen;

Zegt de eis in vrijwaring zonder voorwerp en veroordeelt appellant tot de daaraan verbonden kosten.

NOOT: Het hierboven weergegeven arrest heeft, waar het de verjaring betreft, de slordige en gebrekkige terminologie van het wetsbesluit dd. 29 April 1943 overgenomen, waarop reeds gewezen werd bij de noot onderaan het arrest van het Hof van Verbreking, dd. 26 Mei 1949, R. W. 1949-'50, 384. Het woord « stuiting » werd dus andermaal gebezigd, waar de steller van voormeld wetsbesluit alleen de « schorsing » van de verjaring bedoeld heeft. (Zie H. Bekaert, Code du Conseil de Guerre, 2e druk, blz. 112), wat door de rechtspraak thans aanvaard wordt (zie: Corr. Brussel, 22e kamer, 29 November 1947, R. D. P. 1948, 685 en de noot, bevestigd door Hof Brussel, dd. 13 Februari 1948 (niet uitgegeven); Verbreking, 16 Mei 1949, Pas. 1949, I, 363, en de noot; Verbreking, 26 Mei 1949, R. W. 1949-'50, 384 en de hierboven reeds aangehaalde noot; Verbreking, 19 December 1949, J. T. 1950, blz. 189).

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

25 Mei 1951.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Kerkhove en Dhanens.

O. M. : M. Dujardin.

Advocaten : Mrs A. Degryse en Roelandts.

Scheiding van goederen. — Ruime betekenis van het woord « huwelijksgoed » in art. 1443 B.W. — Dit art. maakt ten bate der vrouw inbreuk op het beginsel van de onveranderlijkheid der huwelijkse voorwaarden. — Betekenis van de woorden « wanorde » en « gevaar ». — Oorzaak van de wanorde in 's mans zaken onverschillig. — Omzichtigheid van de rechter geboden wegens het gevaar van collusie tussen de echtgenoten. — Faillissement van de man.

Het woord « huwelijksgoed » in art. 1443 B.W. heeft een ruimere betekenis dan hetzelfde woord in art. 1540 B.W.

In art. 1443 B.W. moet onder « huwelijksgoed » worden verstaan al wat de vrouw heeft ingebracht of nog zou kunnen inbrengen in het huisgezin om in de behoeften van het gemeenschappelijk leven te voorzien. Daaronder zijn dus niet slechts haar tegenwoordige doch ook haar toekomstige goederen begrepen, niet alleen wat zij in eigendom, doch ook wat zij in vruchtgebruik bezit, welke volgens de huwelijkse voorwaarden zijn ingebracht of later zullen ingebracht worden, daaronder wordt zelfs haar deel in de gemeenschap bedoeld.

Art. 1443 B.W. maakt inbreuk op het beginsel der onveranderlijkheid van de huwelijkse voorwaarden, zulks uitsluitend ten bate van de vrouw. De reden hiervan is te vinden in het inzicht van de wetgever, dat de gemeenschap van goederen een soort maatschap is, door de man beheerd.

Door « wanorde » van 's mans zaken moet worden verstaan verkwisting, verspilling en daden, die het vermogen verminderen of aantasten.

Door « gevaar » is niet noodzakelijk een tegenwoordig en onmiddellijk gevaar bedoeld doch ook een mogelijk en nog verwijderd gevaar, voor zover dit voldoende bepaald en ernstig is, valt daaronder.

Met betrekking tot de scheiding van goederen is de oorzaak van de wanorde van 's mans zaken zonder belang; de wanorde op zichzelf is voldoende, ook al is zij niet veroorzaakt door onkunde, onachtzaamheid, onvoorzichtigheid of fout van de man, doch te wijten aan louter toeval of overmacht.

De rechter moet inzake scheiding van goederen met zeer grote omzichtigheid te werk gaan, daar gevaar van collusie tussen de echtgenoten bestaat, welke de man in staat zou stellen om aan zijn verplichtingen tegenover derden te ontkomen door zijn vermogen aan zijn vrouw over te dragen onder de vorm van terugneming van het huwelijksgoed en inschulden.

Uit de faillietverklaring van de man kan worden afgeleid, dat het huwelijksgoed van de vrouw en haar rechten in de gemeenschap gevaar lopen.

Libert t/ Vanbrabant en Mr Roelandt q.q.

Overwegende dat de vordering strekt tot het horen uitspreken van de scheiding van goederen tussen partijen;

Overwegende dat de voorafgaande vormen, openbaarmakingen en termijnen vervuld werden;

Overwegende dat o.m. de machtiging tot het instel-

len van onderhavige vordering door de Heer Voorzitter dezer Rechtbank gegeven is; dat de bekendmaking der dagvaarding bij uittreksel gedaan werd in n° 5 van 5 Februari 1951 van het plaatselijk weekblad « Atlas »; dat er één maand verstreken is sinds de bekendmakingen;

Overwegende dat er slechts een grond bestaat tot rechtvaardiging van de eis en eiseres moet bewijzen dat haar huwelijksgoed, rechten en terugnemingen, gevaar lopen door het feit der wanorde van de zaken van de man; dat eiseres hetzelfde beweert voor haar recht op onderhoud en voor de goederen, die haar zullen te beurt vallen bij het afsterven van haar ouders;

Overwegende dat het woord « huwelijksgoed » (dot) in art. 1443 B.W. niet de beperkte zin heeft, waarin dit woord gebruikt wordt in art. 1540 B.W.;

Overwegende dat door deze uitdrukking in art. 1443 B.W. dient verstaan te worden al wat de vrouw ingebracht heeft of nog zou kunnen inbrengen in het huisgezin, om in de behoeften van het gemeenschappelijk leven te voorzien (R.P.D.B. t. III V° Contrat de mariage, bl. 119; Planiol et Ripert, Dr. Civ. t. IX, n° 609; Colin et Capitant, Dr. Civ. t. III, bl. 171; Josserand, Dr. Civ. t. II, bl. 138; Arntz, Dr. Civ. t. III, n° 696; Laurent, Dr. Civ. t. XXII, n° 209; Beltjens, Encycl. Dr. Civ. t. IV, art. 1443, n° 4, 4bis, 5; Kluyskens, Beg. Burgerl. Recht, t. VIII, Huwelijkscontract, bl. 456; Ber. Gent. 12-7-1909, Pas. 1910, II, 31; Ber. Brussel, 22-2-1947; Rev. Prat. Not. 1947, bl. 157);

Dat dus daarin niet enkel haar tegenwoordige, maar ook haar toekomstige goederen begrepen zijn en niet alleenlijk in eigendom maar zelfs in vruchtgebruik, welke, volgens haar huwelijkscontract tijdens het huwelijk ingebracht zijn of ingebracht zullen worden; dat daardoor zelfs haar deel in de gemeenschap bedoeld wordt; (Baudry-Lacantinerie, Courtois et Surville, Contrat de mariage, t. II, n° 911; Planiol et Ripert, Dr. Civ. t. VIII, n° 701; Beltjens, Encycl. Dr. Civ. t. IV, art. 1443, n° 4bis; Colin et Capitant, Dr. Civ. t. III, bl. 171; R.P.D.B. t. III, v° Contrat de mariage n° 617; Ber. Brussel 22-2-1947; Rev. Prat. Not., bl. 157);

Overwegende dat art. 1443 B.W. inbreuk maakt op het beginsel der onveranderlijkheid van de huwelijks-overeenkomsten, en dit ten voordele van de vrouw alleen;

Dat de reden hierin te vinden is, dat de Wetgever ingezien heeft dat de gemeenschap van goederen een soort maatschap van goederen is, beheerd door de echtgenoot, daar, zoals in iedere maatschappij, een beheerder de leiding ervan hebben moet;

Dat Pothier te dien aanzien niet veel juistheid zegt « La communauté entre conjoints par mariage est une espèce de société, qu'un homme et une femme contractent lorsqu'ils se marient » (Pothier, Traité de la Communauté);

Overwegende dat dan ook regelen voorzien zijn in het voordeel van de vrouw in geval van slecht beheer van de gemeenschap door de man, net zoals in soortgelijk geval waarborgen voorzien zijn ten voordele der aandeelhouders ener naamloze vennootschap, en door de Wetgever zekere maatregelen opgelegd worden, wanneer een aanzienlijk deel van het maatschappelijk kapitaal verloren is gegaan;

Overwegende dat door wanorde van 's mens zaken, verkwisting, verspilling of daden bedoeld worden, die het vermogen verminderen of verbrekken;

Overwegende dat door de uitdrukking « gevaar » niet noodzakelijk een tegenwoordig en onmiddellijk gevaar bedoeld wordt, maar ook nog een verwijderd en mogelijk gevaar, voor zoveel het voldoende bepaald

en ernstig is (Waleffe Rép. Jur. 1926-1935, t. II, v° Contrat de mariage n° 138, Cambier, Rec. de Jurispr. t. II, v° mariage, bl. 543, Ber. Gent 7-5-1926, Pas. 1926, II, 136);

Overwegende dat de oorzaak van de wanorde van 's mans zaken met betrekking tot de scheiding van goederen geen belang heeft; dat de wanorde op zichzelf volstaat, ook wanneer deze niet veroorzaakt is door de onkunde, de onachtzaamheid, de onvoorzichtigheid of de fout van de echtgenoot en geheel toe te schrijven is aan louter toeval of overmacht (Ber. Brussel, 22-11-1911. B. J. 1912, bl. 173; Ber. Luik, 18-3-1916, B. J. 1919, bl. 859; Ber. Bent, 19-7-1917, Pas. 1918, II, 55);

Overwegende dat de Rechter echter in zake scheiding van goederen zeer omzichtig zijn moet;

Overwegende dat de rechter echter in zake scheiding van goederen zeer omzichtig zijn moet;

Overwegende dat inderdaad terecht zou kunnen gevreesd worden, dat echtgenoten collusie zouden plegen en een geveinsde toestand aan de Rechtbank zouden voorleggen om aan de man toe te laten aan zijn verplichtingen tegenover derden te ontsnappen door zijn vermogen aan de vrouw over te dragen onder vorm van terugneming van het huwelijksgoed en inschulden (Josserand, Dr. Civ., t. III, blz. 137, n° 226; Colin et Capitant, Dr. Civ., t. III, blz. 173), zodat een oud auteur dienaangaande heeft kunnen schrijven: « Presque toutes les séparations de biens sont collusoires entre le mari et la femme à l'oppression des créanciers (Poullain du Parc Sép. de Biens);

Dat het immers opmerkelijk is dat in een overgroot aantal dezer vorderingen de echtgenoot verstek laat gaan;

Overwegende dat dan ook de rechter geen vage aantijgingen of beweringen, maar alleenlijk preciese en bepaalde feiten aanvaarden mag, gestaafd door cijfers en bescheiden, met betrekking tot de inhoud der gemeenschap, de rechten en terugnemingen der vrouw, de omvang van het vermogen van de man, alsook de toestand van zijn zaken, om er uit af te leiden of werkelijk de door de wetgever vereiste wanorde en het gevaar voor de vrouw aanwezig zijn;

Dat immers, in zake, de bekentenis van de man niet mag worden ingeroepen door de vrouw (art. 870 Rv.) op wie de bewijslast rust;

Overwegende dat een voor gelijkvormig verklaard uittreksel voorgelegd wordt van een vonnis der Koophandelsrechtbank in datum van 22 April 1950, waaruit blijkt dat verweerder in staat van faillissement werd verklaard;

Overwegende dat eiseres stelt gehuwd te zijn zonder huwelijkscontract, zodat partijen moeten verondersteld worden het stelsel van de wettelijke gemeenschap te hebben gekozen;

Overwegende dat het vonnis, waarbij verweerder failliet is verklaard, ten doel heeft de belangen van de schuldeisers en van de schuldenaar te vrijwaren, de verschillende elementen van het actief te bewaren, het bedrag van de schulden en de identiteit van de schuldeisers vast te stellen, de oorzaken van de staking van betaling op te zoeken en de likwidatie voor te bereiden (R. P. D. B. V° Faillite et Banqueroute, n° 266);

Overwegende dat tot hiertoe echter nog niet kan uitgemaakt worden hoe groot de schuld is, maar dat door het vonnis een vermoeden ontstaat dat het huwelijksgoed van eiseres en haar rechten in de gemeenschap gevaar lopen;

Overwegende dat verweerders, alhoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger hebben gesteld; dat zij dus verstek laten gaan hebben;

Om deze redenen,

De Rechtbank, gehoord de heer A. Dujardin, substituut procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, verleent verstek tegen verweerders bij gebreke te verschijnen en, voor het profijt:

Ontvangt de eis en verklaart hem gegrond;

Zegt voor recht dat eiseres zal gescheiden worden van goederen met eerste verweerder, haar echtgenoot; dat zij het vrije beheer zal hernemen van al de goederen door haar in het huwelijk gebracht, van die, welke haar gedurende het huwelijk zijn toegekomen en van al diegene, die zij voortaan zal verkrijgen;

Benoemt Mr G. Denijs, notaris te Zwevegem, voor wie zal worden overgegaan tot de vereffening en verdeling der tussen partijen bestaande gemeenschap van goederen, en van al de terugnemingen van eiseres, in geval van aanvaarding door haar van de gemeenschap en tot de vereffening harer terugnemingen in geval van afstand;

Stelt aan als tweede notaris Mr J. Devos, notaris te Deerlijk, die de afwezige of weigerachtige partijen zal vertegenwoordigen bij de vereffening en verdeling, hun aandeel in ontvangst zal nemen, er geldige kwijting en ontlasting zal van geven, en in hun naam en plaats alle nodige stukken en akten zal tekenen tot een volledige vereffening-verdeling;

Wijst de heer rechter P. Dhanens aan, voor wie partijen desgevallend zullen verwezen worden en op wiens verslag over alle moeilijkheden zal gevonnist worden;

Veroordeelt verweerders qq. tot de kosten;

Geeft akte aan eiseres dat zij haar vordering in ieder harer onderdelen en tegenover ieder verweerder schat op meer dan 25.000 frank, voor wat aanleg en bevoegdheid betreft;

Stelt vast de toepassing van de artt. 2, 34, 37 van de Taalwet van 15 Juni 1935.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 22 Mei 1951.

Voorzitter : M. G. Garitte.

Rechters : MM. Van Dessel en Goossens.

Referendaris : M Van Caenegem.

Advocaten : Mrs Bruneel en Daeleleire.

Koop en verkoop. — Ongeldigheid van een factuurbeding, krachtens hetwelk het factuurbedrag met 15 % wordt verhoogd, indien geprocedeerd moet worden tot betaling.

Een op de factuur voorkomend beding, dat bij het sluiten van de overeenkomst tussen partijen niet is aangegaan, bindt de koper niet. De factuur is inderdaad niet de basis doch slechts de resultante van de overeenkomst.

Het beding dat het factuurbedrag met 15 % zal worden verhoogd, indien geprocedeerd moet worden om betaling te bekomen, is in strijd met artikel 1153 B.W. Dit beding strekt ofwel tot vergoeding van geleden schade, ofwel tot dekking van gerechts- en advocatenkosten. In casu heeft eiseres niet bewezen dat zij enige schade heeft geleden; de gerechtskosten worden steeds naar wettelijke tarieven in het vonnis begroot. Volgens de in België geldende rechtsprincipes moeten de honoraria van advocaten ten laste blijven van hun opdrachtgevers. Bedoeld beding is derhalve niet rechtsgeldig.

N.V. Preserva t/ Fernand Joannes

Aangezien de vordering er toe strekt verweerder zich te zien en horen veroordelen om aan aanlegster te betalen de som van 10.136,80 fr. met rechterlijke intresten en gedingkosten; dit alles wegens achterstallige betaling voor levering van koopwaren, althans factuur ten bedrage van 8814,60 fr. verhoogd met een forfaitaire toeslag van 15 % wegens niet tijdige betaling en opvordering van het verschuldigde bedrag in rechte;

Aangezien..... (zonder belang);

Aangezien er géén redenen voorhanden zijn om een forfaitaire toeslag van 15 % op de factuurprijs toe te kennen om reden dat deze voorwaarde niet is gesteld geworden bij het sluiten en het tot stand komen van de overeenkomst en een latere inlassing in de factuur niet « de facto » bindend is voor partijen, dat inderdaad de factuur niet de basis, doch slechts de resultante uitmaakt van een overeenkomst.

Dat ten andere in een factuur ingelaste clausules niet bindend zijn voor de koper, indien deze clausules niet overeenstemmen met de voorwaarden, bij het ontstaan der overeenkomst gesteld (Rechtbank van Koophandel Gent, 13-11-26, Jur. Prud. Flandres 1927 n° 4730);

Aangezien soortgelijke clausules daarenboven strijdig zijn met de voorschriften van artikel 1153 B. W. en zeer zeker in de huidige financieel-economische structuur niet te billijken.

Dat ten andere deze toeslag als doel heeft ofwel aanlegster voor geleden schade te vergoeden, ofwel haar te beschermen tegen gerechtskosten, ofwel om onder bedekte vorm haar schadeloos te stellen voor de kosten van haar raadsman.

Dat aanlegster echter niet bewijst enige schade geleden te hebben, de gerechtskosten steeds volgens wettelijke tarieven in het vonnis worden begroot en ten laste komen van de in het ongelijk gestelde partij en ten slotte volgens de in België vigerende rechtsprincipes de lonen der aangestelden ten laste blijven van de aansteller;

Om deze redenen,

Zegt de vordering ongegrond, voor zover zij beoogt de betaling van de forfaitaire toeslag van 1322,20 fr.

NOOT: Anders o.a. Rb. v. Kh. St Niklaas, 19 December 1950, R.W. 1950-1951, 963 met noot; Rb. v. Kph. te Antwerpen, 28 Mei 1951 in dit nummer. Conform.: Rb. v. Kph. Gent, 24 October 1950, R.W. 1950-51, 1472.

Zie ook A. Cloquet, Over het beding waarbij de schuld verhoogd wordt indien de schuldenaar niet vrijwillig betaalt, R. W. 1951-1952, 241 v.v.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

10e Kamer. — 28 Mei 1951.

Voorzitter: M. Vanden Berghe.

Referendaris: M. L. Noppe.

Advocaten: Mrs L. Tricot en H. Lenaerts.

Samenvoeging van verwijlinteressen en vorenbedoelde verhoging met 10 % toelaatbaar.

Het op de facturen van de verkoper onder het hoofd: « Algemene verkoopvoorwaarden » voorkomend beding, dat, ingeval de niet betaling van het verschuldigde aanleiding mocht geven tot rechtsvervolgning, het bedrag van de rekening met 10 % zal worden verhoogd, is rechtsgeldig daar die verhoging binnen redelijke perken blijft en naar gezonde handelspraktijk en billijkheid niet in strijd is met de goede zeden. Het is redelijk, dat een handelaar door een dergelijk beding de kosten tracht te dekken van honoraria van advocaten en van verplaatsing en verlet, welke kosten de Belgische rechter niet ten laste van de in het ongelijk gestelde partij pleegt te brengen.

Behouden uitdrukkelijk beding zijn de verwijlinteressen wegens vertraging in de betaling der facturen eerst verschuldigd vanaf de ingebrekestelling. Er bestaat geen bestendig gebruik, volgens hetwelk tussen handelaars de verzending en ontvangst der facturen als ingebrekestelling zou moeten worden beschouwd.

Samenvoeging van verwijlinteressen en van bovenbedoelde verhoging met 10 % is toegelaten; de verwijlinteressen en deze verhoging dekken immers van elkaar onderscheiden schadeposten: de verwijlinteressen eensdeels de door onproductiviteit van kapitaal veroorzaakte schade, de verhoging met 10 % anderdeels de schade, die het gevolg is van het moeten voeren ener procedure.

Algemeen Houtbedrijf t/ Van Hoeymissen.

Gezien de geboekte dagvaarding van deurwaarder Albert Kockuyt, ter standplaats Dendermonde, op 17 April 1951 betekend, strekkende tot betaling 1°) van de som van 5995,15 fr. als globaal bedrag der facturen van de 30 Augustus en 6 October 1950, voor levering van koopwaren;

2°) van de som van 599,50 fr. als forfaitaire toeslag van 10 % krachtens strafbeding wegens het uitblijven van vrijwillige betaling volgens de algemene verkoopvoorwaarden van aanlegster;

3°) de vergoedende interesten vanaf de data der facturen;

4°) de gerechtelijke interesten en de gedingkosten, bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad trots alle voorziening en zonder borgstelling;

I. Aangezien verweerder niet betwist de onder nummer 1°) hierboven vermelde som verschuldigd te zijn en er zich in feite toe bepaalt dienaangaande betalingsuitstellen te verzoeken;

II. Aangezien verweerder echter wel de sub numeris 2°) en 3°) hierboven vermelde vorderingen betwist;

a) Wat aangaat de forfaitaire toeslag van 10 % krachtens strafbeding:

Aangezien de desbetreffende facturen, door verweerder zonder enig protest noch voorbehoud aanvaard op duidelijke wijze onder de hoofding « Algemene verkoopvoorwaarden » onder meer vermelden: « In geval het niet betalen van de rekening aanleiding geeft tot gerechtelijke vervolgingen, wordt het bedrag van de rekening verhoogd met een forfaitaire toeslag van 10 % met min. van 250 fr. ten titel van schadevergoeding ».

Aangezien het beding ontegensprekelijk een strafbeding is, waarop de bepaling van artikel 1152 van het B.W. van toepassing is;

Aangezien, wat betreft de rechtsgeldigheid van clausules zoals de hier thans besprokene, in het alge-

Koop en verkoop. — Rechtsgeldigheid van het bedrag, krachtens hetwelk het factuurbedrag met 10 % wordt verhoogd, indien geprocedeerd moet worden tot betaling. — Verwijlinteressen eerst verschuldigd vanaf de ingebrekestelling. — Als zodanig geldt niet de verzending en ontvangst van facturen. —

meen beschouwd, d.w.z. afgezien van het vaste bedrag der straf of van de hoegrootheid van het bepaalde percent, er zowel ernstige redenen voor als gewichtige redenen tegen aangevoerd kunnen worden (pro : Kooph. Gent 1-10-1938, R.W. 1938, 9, kol. 820; Kooph. St Niklaas, 19-12-1950, R.W. 1950, 1 kol. 963; *Frédéricq Droit Com. Belge T. III* nr 121;

Contra : Kooph. Brussel, 16-1-1947, Jur. Com. Brux., blz. 131 en noot; id. 27-10-1948, J.T. 1948, blz. 594; id. 17-10-1949, Jur. Com. Brux. 1950, blz. 220; Kooph. Gent, 24-10-1950, R.W. 1950, 1 kol. 1472);

Aangezien echter, waar het bepaald vast bedrag of percentage binnen redelijke perken gehouden is, de redenen voor naar gezonde handelspraktijk en billijkheid overwegend blijken te zijn en zulkdanige clause in die voorwaarden niet strijdig blijkt te zijn met de goede zeden en derhalve als rechtsgeldig en bindend moet worden aangezien;

Aangezien een percentage van 10 % met een vast-minimum van 250 fr. niet als overdreven voorkomt in de huidige voorwaarden;

Aangezien de bedongen toeslag naar billijkheid volkomen gerechtvaardigd is, wanneer men overweegt dat in België in strijd met wat in andere landen geschiedt de rechtspraak tot hiertoe noch het ereloon der advocaten noch de kosten van verplaatsing of verlet ten laste van de in het ongelijk gestelde partij heeft gelegd, en men aan een voorzichtige handelaar, voor zover hij de redelijke perken niet overschrijdt, er geen verwijt mag van maken voorzorgsmaatregelen te hebben getroffen ten einde de algeheelheid van het bedrag zijner schuldvordering te kunnen innen door zich bij overeenkomst tegen de hierboven aangehaalde kosten, in feite schade, te dekken;

Aangezien terzake uit niets blijkt dat de zogezegde te late betaling zou te wijten zijn aan een fout van aanlegster;

Aangezien verweerder thans niet eens volledige en onmiddellijke betaling aanbiedt.

Aangezien de niet effectieve betaling van de verkoop prijs ontegensprekelijk een fout oplevert van verweerder, dewelke niet weggecijferd wordt door eventuele toekenning van betalingsuitstellen door de Rechtbank;

Aangezien om al de voormelde beschouwingen de vordering sub 2°) van aanlegster ten genoegte grond is;

b) Wat aangaat de gevorderde vergoedende interesten, bedoeld worden voorzeker verwijlinteresten.

Aangezien, behoudens bijzonder uitdrukkelijk beëdiging, quod non, terzake, de verwijlinteresten wegens te late betaling van facturen tussen handelaars slechts verschuldigd zijn vanaf de ingebrekestelling;

Aangezien aanlegster niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat ten huidige dage een vaste gewoonte zou bestaan, volgens dewelke tussen handelaars de verzending en ontvangst der facturen als ingebrekestelling moet aangezien worden;

Aangezien ter zake de verwijlinteresten slechts kunnen toegekend worden vanaf 23 Januari 1951, datum der door verweerder erkende aanmaning;

Aangezien verweerder ten onrechte beweert, dat deze verwijlinteresten niet verschuldigd zijn, omdat zij niet zouden mogen gecumuleerd worden met voormelde toeslag van 10 %;

Aangezien bedoelde toeslag enerzijds en de verwijlinteresten anderzijds van elkaar wel onderscheiden schadeposten dekken (namelijk enerzijds kosten en schade, voortvloeiend uit het voeren ener rechtsprocedure, te weten advocatenkosten en verlet, en anderzijds schade door onproductiviteit van kapitalen),

en en er derhalve geen sprake kan zijn van onrechtmatig cumulat terzake;

Aangezien er aanleiding is aan verweerder de hierna bepaalde betalingsuitstellen te verlenen bij toepassing van de bepalingen van artikel 1244 van het B.W;

.....

NOOT : Zie in tegenovergestelde zin in dit nummer Rb. v. Kph. te Antwerpen, 27 Mei 1951, met noot.

VREDEGERECHT TE PASSENDALÉ

16 October.

Rechter : M. de Meulenaere.

Advocaten : Mrs Camerlynck en Lefere.

Pacht. — Wet van 7 Juli 1951. — Opzegging door de verpachter. — Bevoegdheid van de rechter om na te gaan of het door de verpachter uitgedrukte voornemen om het goed zelf in gebruik te nemen, ernstig is en werkelijk bestaat. — Betekenis van het negende lid van nummer 11 artikel 20 van de wet van 7 Juli 1951.

Bij opzegging op grond van het voornemen van de verpachter om het verpachte goed zelf te bebouwen is de rechter bevoegd om vooraf na te gaan of het door de verpachter uitgedrukte voornemen ernstig is en werkelijk bestaat.

Onder de werking van de uitzonderingswetgeving op de landpacht heeft het Hof van Verbreking geoordeeld, dat de pachter steeds gerechtigd was de werkelijkheid en de oprechtheid van het door de verpachter uitgedrukte voornemen te betwisten. De wet van 31 Maart 1948 heeft uitdrukkelijk dat recht aan de pachter toegekend en hierin heeft de wet van 7 Juli 1951 geen verandering gebracht, vermits zij uitdrukkelijk aan de pachter het recht toekent om verzet te doen tegen de opzegging, indien hij de gegrondheid van de aangevoerde reden of redenen betwist. Wel is waar bepaalt laatstgenoemde wet, dat het verzet binnen de drie maanden na de ontvangst van de opzegging moet gedaan worden, maar deze bepaling is niet van toepassing op de vóór het van kracht worden der wet gedane opzegging, hetgeen a contrario blijkt uit het achtste lid van nr 11 van art. 20.

Het negende lid van nr 11 van art. 20 staat pachtverlenging toe niet alleen in geval van « geldig verklaarde » opzegging, d.i. klaarblijkelijk de bij toepassing van het 8e lid geldig verklaarde opzegging, doch ook in geval van « geldige » opzegging, waarmede alleen kan bedoeld zijn, de opzegging waarvan de uitwerking krachtens art. 1 der wet van 31 Maart 1948 niet geschorst werd, omdat zij geschied was met het oog op eigen exploitatie van het verpachte goed door de verpachter. De tekst van het negende lid van nr 11 van art. 20 is zeer duidelijk en mag niet uitgelegd worden volgens een veronderstelde bedoeling van de wetgever.

Wittouck C. t./Wittouck H.

Aangezien de vordering er toe strekt te horen zeggen voor recht dat de opzegging, die aanleggers op 15 Februari 1949 aan verweerder betekende tegen 1 October 1951, geldig is en haar volle uitwerking zal hebben, en verweerder te horen veroordelen de liti-

gieuze hofstede tegen 1 October 1951 te ontruimen op straf van uitzetting;

Aangezien de tussen partijen gesloten pachtvereenkomst aanvang nam op 1 October 1942, zodat de opzegging gedaan werd tegen het einde van het negende jaar; dat de opzegging gedaan werd bij deurwaarders-exploot en de melding bevat dat zij gedaan werd met het oog op eigen gebruik;

Aangezien aanleggers beweren nog andere ernstige redenen gehad te hebben om opzegging te betekenen en vragen om het bestaan van de door de wetgever onder nummers 6, 7 en 8 van artikel 1775 van het Burgerlijk Wetboek aangegeven ernstige redenen door getuigen te bewijzen;

Aangezien verweerder het bestaan van de zogezegde andere ernstige redenen dan het eigen gebruik betwist;

Aangezien aanleggers niet beweren dat de andere ernstige redenen dan de bedoeling van eigen gebruik reeds bestonden op het ogenblik der opzegging;

Aangezien, indien deze redenen reeds bestonden op het ogenblik van de opzegging en aanleggers de gedane opzegging willen doen geldig verklaren om andere redenen dan die in de opzegging vermeld, zij eerst de verweerder vóór de Vrederechter hadden moeten dagvaarden, wat zij niet gedaan hebben; dat het getuigenverhoor dienvolgens niet kan toegestaan worden;

Aangezien verweerder beweert dat aanleggers niet zelf het bedrijf zullen uitoefenen en hiertoe niet meer in staat zijn;

Aangezien aanleggers staande houden dat de rechter niet de bevoegdheid heeft om vooraf na te gaan of het door de aanleggers uitgedrukte voornemen om het goed zelf in bedrijf te nemen, werkelijk en waarachtig is;

Aangezien onder de werking der uitzonderlijke wetgeving in zake landpacht het Verbrekingshof geoordeeld heeft, dat de pachter steeds gerechtigd was de werkelijkheid en de oprechtheid van het door de verpachter uitgedrukte voornemen te betwisten; dat de wet van 31 Maart 1948, onder wier werking de litigieuze opzegging gedaan werd, aan de pachter dit recht uitdrukkelijk toegekend heeft; dat de wet van 7 Juli 1951 hieraan geen verandering toegebracht heeft, vermits zij aan de pachter uitdrukkelijk het recht toekent om verzet te doen tegen de opzegging, indien hij de gegrondheid van de aangevoerde reden of redenen betwist; dat weliswaar deze wet bepaalt dat het verzet binnen de drie maand na de ontvangst van de opzegging moet gedaan worden, maar dat deze laatste bepaling niet van toepassing is op de opzegging gedaan vóór het van kracht worden der wet, wat a contrario blijkt uit de bepaling van alinea 8 van nummer 11 van artikel 20, dat zegt dat in geval van geldige gemotiveerde opzegging, betekend vóór het van kracht worden van de wet, geen actie moet ingesteld worden binnen de drie maand na het in werking treden van de wet;

Aangezien de rechter bij het beoordelen van de werkelijkheid en oprechtheid van het voornemen van de verpachter om het goed zelf in bedrijf te nemen zeer omzichtig moet zijn;

Aangezien de hoge leeftijd van de aanleggers de mogelijkheid niet uitsluit zelf hun goed in bedrijf te nemen; dat zij niet verplicht zijn zelf alle handenarbeid te verrichten en het volstaat dat zij het goed bebouwen onder hun toezicht en voor eigen rekening;

Aangezien aanleggers nu reeds het bij de hofstede behorende woonhuis bewonen en een halve hectaar

land bebouwen; dat de economische omstandigheden voor iedereen en de financiële toestand voor veel belastingplichtigen sedert de aanleggers het beroep van landbouwer opgegeven hebben, grote wijziging ondergaan hebben, en het niet te verwonderen is dat personen, die negen jaar geleden gemeend hebben hun beroep niet langer te moeten uitoefenen, het nu raadzaam vinden of zelfs verplicht zijn dit beroep opnieuw uit te oefenen;

Aangezien de opzegging van 15 Februari 1949 geldig is, maar krachtens artikel 20, nummer II alinea 9 der wet van 7-7-1951, houdende wijziging van de wetgeving betreffende de landpacht, verweerder niet kan genoodzaakt worden het gepachte goed te verlaten voor 1 October 1952; dat inderdaad vermelde alinea 9 niet alleen pachtverlenging toestaat in geval van « geldig verklaarde » opzegging — dit zijn klaarblijkelijk de opzeggingen, die geldig verklaard worden bij toepassing van de voorafgaande alinea 8 — maar ook in geval van « geldige opzeggingen ». Dat door « geldige opzegging » alinea 9 alleen kan bedoelen de opzegging, waarvan de uitwerking bij toepassing van artikel 1 der wet van 31 Maart 1948 niet geschorst werd, omdat zij gemotiveerd werd voor eigen gebruik: dat inderdaad de andere opzeggingen, die alhoewel « geldig » zonder uitwerking bleven, omdat zij niet gemotiveerd waren, bepaald ongeldig zullen worden, zo zij niet geldig verklaard zijn tegen 8 November 1951.

Aangezien de tekst van artikel 20 - II - alinea 9 zeer duidelijk is en niet dient geïnterpreteerd te worden volgens een veronderstelde bedoeling van de wetgever; dat, indien volgens een verklaring van de verslaggever in de kamer van volksvertegenwoordigers de tekst van alinea 9 ingevoerd werd met het oog op de niet gemotiveerde opzeggingen, die zouden geldig verklaard worden bij toepassing van alinea 8 (Parl. Hand. Kamer 21 Maart 1951 bl. 20), andere verklaringen, in de kamer afgelegd, impliciet de algemene toepassing van alinea 9 voorbehouden (Parl. Hand. Kamer 5 Juli 1951 bl. 44 — zie Goudet en Closon Le Bail à Ferme bl. 223);

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, oordelende op tegenspraak en in eerste aanleg, zeggen voor recht, dat de opzegging, door aanleggers aan verweerder betekend bij deurwaardersexploot van 15 Februari 1949, geldig is, maar slechts zijn volle uitwerking zal hebben op 1 October 1952; veroordelen dienvolgens verweerder om het van aanleggers gehuurde goed, gelegen te Zonnebeke, te verlaten als volgt: de gebouwen en weiden tegen 1 October 1952, de landerijen met 't scheren en weren der eerste vruchten van 1952 volgens de gebruiken der streek, enz.;

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel en zonder borgstelling.

NOOT : Opgemerkt moge worden dat de tekst van het achtste lid van art. 20, II, van de wet van 7 Juli 1951 anders luidt dan men uit een oppervlakkige lezing van het negende lid van bovenstaand vonnis zou kunnen opmaken.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BIBLIOGRAPHIE

DE CLERCK Albert en LEFERE Fernand. — Het nieuw statuut in zake landpacht. — West-Vlaamse Boekhandel, Kortrijk, 168 p.

Een paar weken geleden brachten wij in het Rechtskundig Weekblad verslag uit over het boek dat door Mr Roppe gewijd was aan de wet van 7 Juli 1951 op de landpacht. Deze zeer belangrijke wet heeft thans aanleiding geven tot een tweede Nederlands commentaar van de hand van Mr Albert De Clerck en Mr Fernand Lefere, respectieffelijk advocaten te Kortrijk en te Ieper.

Beide auteurs waren bijzonder bevoegd om dit commentaar uit te werken daar zij als leden van het parlement van dichtbij de voorbereiding en het tot stand komen van de wet hebben kunnen volgen. De auteurs hebben er zich op toegelegd aan de belangstellenden een duidelijke wegwijzer te bezorgen voor de praktijk. Het boekje onderscheidt zich dan ook door zakelijke beknoptheid; duidelijke onderscheidingen worden geformuleerd; concrete vragen worden gesteld en op afdoende wijze beantwoord en het geheel van het werk laat een indruk na van bijzondere helderheid.

In het hoofdstuk dat gewijd is aan het toepassingsgebied van de wet van 7 Juli 1951 zetten de auteurs voortreffelijk het onderscheid uiteen tussen de landpacht en de andere contracten. Daarna komen het bewijsrecht en de pacht prijs aan de beurt, waarna de schrijvers uitvoerig hun aandacht wijden aan de duur en het einde van de pacht. Het boek wordt besloten met hoofdstukken over de verbeteringswerken en de wijze van verbouwing, de nieuwe beschermingsmaatregelen ten voordele van de pachter en de rechtspleging.

De Heer Dr Michiel Vandekerckhove die voor dit boek een interessante inleiding schreef, waarin hij enkele algemene beschouwingen over het nieuwe pachtrecht ontwikkelt, wijst terecht op de grote verdiensten van het werk als handleiding bij de toepassing van deze ingewikkelde wet en hij onderlijnt hoe het commentaar van De Clerck en Lefere in belangrijke mate zal bijdragen tot de rechtszekerheid op dit gebied.

R. V.

BALIELEVEN

SPORT AAN DE BALIE — VOETBAL

Charleroi - Gent 0-6

Verleden 31 October, werd te Charleroi, op het veld van Olympic, de match betwist tussen de ploegen der balies van Gent en Charleroi.

Scheidsrechter Biernaux stelde de volgende elftallen in lijn:

Charleroi : Doel : Daubie - Backs : Flamand en Piret. - Halfbacks : Dandois, Allard en 't Kint. - Forwards : Debanche, Mortier, Urbain, Alsteen en Tassignon.
Gent : Doel : Tevels. - Backs : Ossemerct en Haus. - Halfbacks : Robeys, Dehaeck en De Sutter. - Forwards : Van Belle, Haeck, Moreels, Lejeune en Dutordoir.

Het slecht weder heeft de 22 spelers niet afgeschrikt; de toestand van het terrein is een handicap, doch ge-

leidelijk schikken de spelers er zich naar. De eerste aanvallen gaan uit van de linker vleugel der locale ploeg; een paar kansen worden niet benut. Gent herstelt het evenwicht en komt aan de leiding met een doel dat aangetekend wordt door Haeck. De Gentenaars behouden de leiding van het spel tot de rust en een paar minuten voor het verwisselen, viel Van Belle als wanneer hij naar het doel ging schieten.

De tweede helft verliep met een doorlopende Gentse meerderheid; de voorlijn behoudt de bal, zodat de verdediging totaal op rust aangewezen is, bij zoverre dat keeper Tevels in de voorlijn gaat spelen. Ossemerct vervangt hem in het doel. Gent bekomt nog twee doelen door Lejeune en Haeck. Charleroi lukte bijna een tegenpunt daar Ossemerct de bal liet vallen; hij kon ze nog tijdig opnemen en ontzette fautief: de freekick voor Charleroi gaf geen resultaat. Daarop gaat Lejeune nog een vierde doelpunt scoren. Keeper Tevels besluit de reeks met twee doelen in de laatste tien minuten.

De Gentse overwinning is onbetwistbaar.

Na de ontmoeting kwamen alle spelende en andere confraters gezellig samen. Er werd gespeecht en gezongen en rond 20 uur ging iedereen huiswaarts.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, afl. 38 van 3 November 1951.

Mr L. C. Schönfeld-Polana, Oplossing en voorkoming van conflicten tussen rechter en Regering inzake volkenrechtelijke vragen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, n° 4215 van 3 November 1951.

Mr G. de Grooth, Bedrog, dwaling en oneigenlijke dwaling bij het contracteren van hogere dan de wettelijk toelaatbare huurprijzen. — M. R. Reuvers, Nogmaals doorhaling van hypothecaire inschrijvingen door middel van een kort geding;

Arbitrale rechtspraak, n° 370 van October 1951.

F. G. Holland, The English arbitration act of 1950. — Rechtspraak.

Journal des Tribunaux, n° 3912 van 4 novembre 1951.

Pierre Mimim, L'argot du Palais. — Rechtspraak.

Revue de Droit Penal et de Criminologie, novembre 1951, n° 2.

L. Cornil, Un avant-projet de loi sur l'adolescence coupable. — De Laet M., L'empoisonnement criminel hier, aujourd'hui et peut-être demain. — A. Simonart, Dangers actuels d'empoisonnement. — Technique de l'épreuve des précipitines et de l'interprétation de ses résultats.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Legislation, 36e cahier, 1 novembre 1951.

J. D. Ricard, De l'irresponsabilité de l'Etat à raison du service de la correspondance privée par voie téléphonique.